

BUDAÖRSI MÁKSZEM ÓVODA

*A környezettudatos magatartás és
az egészséges életmód kialakításán alapuló*

PEDAGÓGIAI PROGRAM

BUDAÖRS, 2026

<p>Intézmény OM – azonosítója:</p> <p style="text-align: center;">202684</p>	<p>A Nkt. 26. § (1) bekezdése szerint a nevelőtestület bevonásával készítette:</p> <p style="text-align: center;"> </p>
<p>Legitimációs eljárás</p>	
<p>A Pedagógiai Programot 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) bekezdése alapján az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében véleményezte szakmai javaslatait megtette.</p> <p style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="367 761 805 952"> <p style="text-align: center;"> A Környezettudatos magatartásra és egészséges életmódra nevelés szakmai munkaközösség nevében </p> </div> <div data-bbox="861 772 1236 929"> <p style="text-align: center;"> A Minőségirányítási Szakmai Munkaközösség nevében </p> </div> </p>	
<p>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése és 83. § 2) g) pontja által felhatalmazva, a Budaörsi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó a <u>70/2016 (V.20.) K.M.Sz.</u> számú határozatával jóváhagyta.</p> <p style="text-align: center;"> A fenntartó képviselője P.H. </p> <p style="text-align: center;"> </p>	
<p>A dokumentum jellege a Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (1) és (3) bekezdése alapján: Nyilvános Megtalálható: www.makszemovi.hu</p>	<p>Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig</p>

Intézmény adatai:

BUDAÖRSI MÁKSZEM ÓVODA
2040 Budaörs, Patkó u. 2.
OM azonosító: 202684
Tel.: 06-23-421-596
E-mail: vezeto@makszemovi.hu

Az intézmény fenntartója:

Budaörs Város Önkormányzata
2040 Budaörs, Szabadság út 134.
Tel.: 06-23-420-008

Az intézmény irányító szerve:

Budaörs Város Önkormányzat
Képviselő-testülete

Alapító okirat száma:

3/13-01/2024

*Az intézmény igazgatója,
a program benyújtója:*

Miehle Anna

Tartalom

1	Bevezető.....	6
1.1	Gyermekkép.....	6
1.2	Óvodakép.....	7
2	Helyzetelemzés.....	7
2.1	Általános helyzetkép.....	7
2.2	Személyi feltételek.....	7
2.3	Tárgyi feltételek.....	8
3	Pedagógiai Alapelveink.....	9
4	A gyermekek jutalmazásának és fegyelmezésének elvei.....	9
5	Az óvodai élet megszervezése, működéséhez szükséges dokumentumok.....	10
5.1	Az óvodai élet megszervezése.....	10
5.2	Az óvodai élet működéséhez szükséges dokumentumok.....	11
6	Az óvodai nevelés általános céljai és feladatai.....	12
6.1	Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés.....	13
6.2	Értelmi fejlesztés, nevelés.....	15
6.3	Anyanyelvi nevelés.....	16
6.4	Az egészséges életmód alakítása és az egészségvédelem.....	17
7	Programunk kiemelt céljai és feladatai.....	19
7.1	Tevékenységformák a fejlesztési területek tükrében.....	23
7.2	Fejlesztési tartalmak, műveltségtartalmak.....	27
8	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése.....	38
8.1	Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása.....	39
8.2	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN).....	40
8.3	Kiemelten tehetséges gyermek.....	40
8.4	Hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos (HHH) helyzetű gyermek.....	41
8.5	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek.....	42
8.6	Fokozott kockázatú betegséggel diagnosztizált gyermekek ellátása.....	43
9	Gyermekvédelem.....	43
10	Óvodánk kapcsolatrendszere (továbbfejlesztési lehetőségek).....	44
11	Érvényességi rendelkezések.....	46
11.1	A Pedagógiai Program jogállása.....	46
11.2	Hatálybalépés és érvényesség.....	46
11.3	Felülvizsgálat és értékelés rendje.....	47
11.4	A módosítás rendje.....	47
11.5	Nyilvánosság biztosítása.....	47
11.6	Felelősségi körök.....	48

12 Legitimációs záradék 49

1 BEVEZETŐ

„Mert csináljon a gyermek bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait, ő azt hiszi, csak játszik. De mi tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny ember váljék belőle.”

(Varga Domonkos)

A Mákszem Óvoda 1986. szeptemberétől látja el a gyermekek nevelésének feladatait Budaörsön. Óvodánk lakótelepi környezetben, emeletes házakkal patkó alakban övezve, egy domboldalon helyezkedik el. Az óvoda kertje hatalmas, ahol sokféle játék és mozgás lehetőség biztosított gyermekeinknek.

Az óvoda családias, barátságos, nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó környezetet biztosít a gyermekeknek.

Felújított csoportszobáink barátságosak, ahol sok játékeszköz várja a gyermekeket. Minden csoportszobába galériát építettünk be, amely megnöveli a játéktérületet és számos változatos játéktevékenységnek is helyet biztosít.

2001-ben épült világos, nagy, jól felszerelt tornatermünk, ami nem csak a délelőtti tervezett mozgástevékenységeknek ad helyet, hanem a délutáni programoknak is.

Óvodánk felújított udvara jól felszerelt és biztonságos, ahol naponta több órát töltenek a gyermekek. Árnyékolt homokozók adnak nyáron enyhítő árnyékot, télen a szánkózó domb nyújtotta örömeiket élvezhetik a gyerekek. Szabadtéri sportolásra nyújt kiváló lehetőséget a 200 m²-es foci- és kosárlabdapálya.

2011-ben létrehoztuk a Budaörsi Mákszem Óvodáért Alapítványt, melynek célja óvodai nevelőmunkánk fejlesztése és a helyi program cél- és feladatrendszer teljesülésének elősegítése.

A program elkészülésekor figyelembe vettük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelésének irányelvét, mert Alapító Okiratunkban megjelenik az SNI-s gyermekek nevelésének biztosítása, ezen belül is a mutista és a beszéd fogyatékos gyermekek integrált nevelése.

Óvodánk 4 csoportos, 100 férőhelyes. Személyi és tárgyi feltételrendszerünk jó, minden csoportban két óvodapedagógus végzi az óvodai nevelőmunkát, egy dajka segítő közreműködésével. Pedagógusaink közül többen további szakképzettséggel is rendelkeznek. Nevelőmunkánkat pedagógus asszisztens, fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus és gyógytestnevelő is segíti.

Szakembereink igénye a folyamatos képzés, önképzés, innovatív pedagógiai módszerek beillesztése a mindennapi nevelőmunkába.

Óvodánk kiemelt feladatának tartja a környezettudatos nevelést, ezen belül a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, az egészséges életmódra nevelést és az egészséges életvitel igényének kialakítását. Ezekkel a területekkel óvodai nevelésünket igyekszünk élménydúsabbá, gazdagabbá tenni, az egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőséget biztosítani.

Óvodai napirendünk kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait. A játék a legfontosabb nevelési eszközünk, melyre megfelelő időt, eszközt, helyet biztosítunk. Óvodánkban a tanulás a gyermekek természetes kíváncsiságára, megismerési vágyára épülő önkéntes, játékos tevékenységet, a játékba integrált cselekvő tapasztalatszerzést jelenti.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok és nemzeti etnikai kisebbségi gyermekek számára lehetőséget nyújtunk hagyományaik, nyelvük, kultúrájuk megjelenítésére, amivel önazonosságukat, integrációjukat biztosítjuk, s mellyel a többi gyermekben kialakítjuk egymás tiszteletét, megbecsülését, megvalósítjuk az óvodások interkulturális, multikulturális nevelését.

1.1 Gyermekekép

A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Személyiségének fejlődését a genetikai és szociális folyamatok, valamint az őt körülvevő környezeti hatások együttese határozzák meg. Ezért fontos a szükségleteit kielégítő, egyéni

fejlődését elősegítő gondoskodás, nevelés, valamint az optimális személyi és tárgyi környezet biztosítása, mely az esetlegesen megjelenő hátrányait is csökkenteni tudja. Ide tartozik az életkoruknak megfelelő eszközök, elegendő hely, idő biztosítása az egyes tevékenységformákhoz, elsősorban a játékhoz, mely a fejlődés, fejlesztés legjobb eszköze óvodáskorban. Az óvodáskor szenzitív időszakában a játékos élmények feldolgozásával válik az óvodás gyermek maga is elfogadóvá, empatikussá, együttműködővé és segítőkésszé. Olyan gyermekké, aki képes tolerálni, elfogadni a különbözőségeket, az eltérő külső és belső tulajdonságokat és előítéletektől mentes személyiséggé válik.

1.2 Óvodakép

Az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Pedagógiai alapelveinknek megfelelően azon fáradozunk, hogy minden hozzánk járó gyermeknek derűs, nyugodt, biztonságot nyújtó, jó légkört biztosítsunk. A gyermek nevelése elsősorban a család joga, melyet óvodánk sajátos eszközeivel egészít ki, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. A szülői ház nevelését – azzal jó, folyamatos, naprakész kapcsolatot tartva – igyekszünk kiegészíteni. A gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Óvodapedagógusaink jól képzettek, nyitottak a módszertani, pedagógiai újdonságokra. Az óvodás korosztály nevelésében nagyon fontos a pedagógusok és a nevelőmunkát segítő felnőttek személyisége, személyes példaadása. A csoportszobák esztétikusak, jól tükrözik a pedagógusok egyéniségét, kreativitását.

Az intézményben folyó nevelő, fejlesztő munka a gyermekek életkorához, fejlettségéhez igazodik, ez tükröződik napirendünkben, heti rendünkben, a felkínált tevékenységi formákban, a gyermekek felé közvetített ismeretekben, műveltségtartalmakban, tanulás-szervezési eljárásainkban.

Sok gyermek esetében az óvoda az első családon kívüli szocializációs közeg, ezért fontos feladatunk bensőséges, pozitív érzelmi kapcsolatokat kialakítanunk (gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek).

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

2 HELYZETELEMZÉS

2.1 Általános helyzetkép

Az intézmény bemutatása

A Mákszem Óvoda 1986. szeptemberétől látja el a gyermekek nevelését. Az óvoda alapító szerve Budaörs Város Önkormányzata, felügyeleti szerve Budaörs Város Önkormányzata Képviselő-testülete. Intézményünk körzeti feladatot ellátó, optimális személyi és tárgyi feltételek között működő óvoda.

Földszintes létesítményünk, 4 (egyenként 25 gyermeket befogadni képes) csoportszobával rendelkezik. A csoportszobák jól felszereltek (megfelelő számú és sokoldalú játéktevékenységhez szükséges eszközökkel, gyermekkönyvvel, természetsarokkal). 2001-ben tornaszobával bővült az épület. Ezen felül rendelkezünk kézi szertárral, tálaló-melegítő konyhával, mosdókkal, öltöző-, iroda- és egyéb kiszolgáló helyiségekkel.

Udvarunk – városi szinten is kiemelkedő – 8000 m² alapterületű, ahol a változatos terepviszonyoknak köszönhetően sokféle játék- és mozgáslehetőség áll a gyermekek rendelkezésére, amelyet tovább színesítenek az udvari játékok, homokozók, sportpálya. A játszóudvar 2023-ban teljes felújításon esett át, korszerű játékokkal és változatos burkolatokkal lett ellátva. Óvodásaink rendelkezésére állnak még mobil játékeszközök (biciklik, rollerek, labdák, homokozó játékok) is.

2.2 Személyi feltételek

A Budaörsi Mákszem Óvoda a fenntartó által engedélyezett alkalmazotti létszámmal működik.

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki elfogadó, támogató attitűddel fordul a rá bízott gyermekek és családok felé, s tevékenysége, személyisége, szemlélete példa a többi dolgozó és a családok számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Óvodánkban 10 pedagógus végzi a nevelő munkát: 1 fő igazgató, 8 fő csoportban dolgozó óvodapedagógus (ebből 1 fő igazgató-helyettes) és 1 fő fejlesztőpedagógus. Óvodapedagógusaink közül többen további képzettséggel is rendelkeznek (1 fő Gyermekek-, ifjúsági- és családvédelmi pedagógus, 2 fő fejlesztő-, differenciáló-pedagógus, 1 fő mentor pedagógus, 1 fő óvodapedagógusi gyógytestnevelő, 1 fő okleveles neveléstudomány szakos bölcsész, 1 fő közoktatás vezető, 1 fő okleveles vizuális és környezetkultúra szakos tanár). Jelenlétükkel megvalósítható a speciális gondozás, prevenció, korrekciós testi, lelki, értelmi, azaz komplex nevelési feladatok ellátása, a tehetséggondozás, képesség kibontakoztató felkészítés, természetesen az óvodapedagógusok és szülők szoros együttműködésével.

Nevelő munkánkat 4 dajka és 2 fő pedagógiai asszisztens segíti. Ezen kívül 1 fő intézményi titkárral, 1 fő karbantartóval, 1 fő konyhai dolgozóval, 1 fő takarítóval rendelkezünk.

Logopédus és óvodapszichológus heti rendszerességgel foglalkozik óvodásainkkal.

Munkatársaink folyamatos együttgondolkodása, összehangolt munkája előfeltétele befogadó szellemiségű óvodánk működésének.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységeket óvodapedagógus irányítja; ugyanakkor, ha reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola- előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű tevékenységet szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott pedagógiai-asszisztens, vagy dajka munkatársak is elláthatják.

Gyermek felügyelete: a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként kötelező, az intézményen kívül tartott tevékenységek, programok ideje alatt.

2.3 Tárgyi feltételek

Helyiségek

Megfelelő méretű, esztétikus, galériázott, felújított csoportszobákkal, ahhoz tartozó kiszolgáló helyiségekkel rendelkezik az épület. 2001-ben tornaszobával bővült az intézmény.

A helyiségek bútorzata és berendezési tárgyai

Csoportszobák

Csoportszobáinkat az eszköznormát meghaladó mennyiségű és minőségű, a pedagógiai programunk megvalósítását biztosító bútorzattal, játékeszközökkel szereltük fel.

Tisztálkodási eszközök, evőeszközök, gyermekágy-neműk a létszámnak megfelelő mennyiségben biztosítottak.

Engedélyezett álláshelyek száma

Munkakör	Engedélyezett álláshelyek
Igazgató	1 fő
Igazgató-helyettes	1 fő
Óvodapedagógus	7 fő
Fejlesztőpedagógus	1 fő
Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő	
Intézményi titkár	1 fő
Pedagógiai-asszisztens	1 fő
Dajka	4 fő
Köznevelési dolgozók	
Karbantartó	1 fő
Konyhai dolgozó	1 fő
Takarító	1 fő
Összesen:	19 fő

Tornaszoba

Minden szükséges tornaeszközzel, fejlesztő eszközzel (labdák, babzsákok, karikák, Mozgáskotta) rendelkezünk.

Játzóudvar

Óvodaudvarunk korszerű, esztétikus játékokkal felszerelt, ahol naponta több órát töltenek a gyermekek. Árnyékolókkal ellátott homokozók adnak nyáron enyhítő árnyékot, télen a szánkózó domb nyújtotta örömeket élvezhetik a gyerekek. Szabadtéri sportolásra nyújt kiváló lehetőséget a sportpálya és a műfüves pálya. Óvodásaink rendelkezésére állnak még mobil játékeszközök (biciklik, rollerek, labdák, homokozó játékok) is.

3 PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- A gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, a gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása, megerősítése, mely a szereteten, bizalmon és megbecsülésen alapul.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó szemléletet tükröző, ennek megfelelően törekszünk a gyermek személyiségének differenciált fejlesztésével képességeinek kibontakoztatására, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra, esélyegyenlőség elvének biztosítására.
- Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- Biztosítjuk a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor – specifikus alakítását, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeket, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokra. E tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmakat, emberi értékek közvetítését, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetet.
- Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.
- Minden gyermek különböző és minden gyermeknek joga, hogy sajátos szükségleteihez, igényeihez, képességi szintjéhez, a maga üteméhez illeszkedő pedagógiai eljárások segítségével fejlődhessen, a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga, melyet óvodánk sajátos eszközeivel kiegészít, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. A családi és óvodai nevelés összehangolása érdekében partnerközpontú együttműködésre, nyitottságra törekszünk.
- A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Minden gyermek számára biztosítani kell az óvodai neveléshez való egyenlő hozzáférést, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Az óvodában komplex nevelés folyik.
- A természeti- és tárgyi környezet megismerésére, környezettudatos magatartás megalapozására törekszünk, a gyermeket körülvevő felnőttek példáján keresztül.

4 A GYERMEKEK JUTALMAZÁSÁNAK ÉS FEGYELMEZÉSÉNEK ELVEI

Az óvodában a gyermekek nevelése során a pozitív megerősítés elve érvényesül. A jutalmazás célja a kívánatos magatartásformák megerősítése, valamint a közösségi normák elfogadásának és betartásának elősegítése. Az alkalmazott nevelési eszközök összhangban állnak az intézmény

pedagógiai programjában meghatározott elvekkel, és biztosítják a gyermek személyiségének tiszteletben tartását.

A jutalmazás formái különösen:

- szóbeli dicséret,
- elismerő gesztusok,
- közösség előtti pozitív megerősítés.

A jutalmazás alkalmazása során az intézmény figyelembe veszi a gyermek egyéni sajátosságait és a közösségi nevelés szempontjait.

Fegyelmezési intézkedések alkalmazása során az óvoda a gyermek emberi méltóságát minden esetben tiszteletben tartja. A gyermekkel szemben fizikai fenytés, megalázó vagy testi-lelki bántalmazást jelentő intézkedés nem alkalmazható. A fegyelmezés kizárólag nevelési célból, a közösségi együttélés szabályainak érvényesítése érdekében történhet.

A fegyelmezés minden esetben:

- a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodó,
- pedagógiai célú,
- arányos és dokumentálható.

Az intézmény biztosítja, hogy a fegyelmezéssel kapcsolatos eljárások megfeleljenek a hatályos jogszabályi előírásoknak, és azok alkalmazása átlátható, ellenőrizhető módon történjen.

5 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE, MŰKÖDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES DOKUMENTUMOK

5.1 Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket.

Az óvodai élet megszervezése az óvodapedagógusok feladata.

Az óvodai életet tudatosan alakítjuk, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van, a gondozás alatt formálódik az óvodapedagógus és a dajka kapcsolata a gyermekkel.

Csoportjainkban a két óvodapedagógus közösen készíti el és dokumentálja a terveket és megfigyeléseket.

A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük és írásban rögzítjük. A tanköteles kor betöltését megelőző évtől, a fejlesztőpedagógus bevonásával dokumentáljuk az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségeket és képességeket.

A tanköteles kort megelőző évben a gyermekek számára naponta összesen 45 perc időtartamban, szükség szerint differenciáltan, iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységeket szervezünk.

A tevékenységeket kötött és kötetlen formában szervezzük. A gyermekek ezekben egyénileg, kiscsoportokban vagy mindannyian egyszerre vesznek részt. A folyamatos nevelés biztosítása érdekében az óvoda a nyári időszakban is biztosítja a fejlesztő foglalkozásokat a gyermekek részére.

Az óvodai beiratkozást minden év április hónapban tartjuk.

Hagyomány, hogy júniusban szülői értekezletet tartunk új óvodásaink szülei számára.

Napirend

Óvodánk hétfőtől-péntekig 6⁰⁰- 18⁰⁰-ig tart nyitva.

A testi-lelki harmónia megteremtése érdekében a gyermekek életkorának, egyéni szükségleteinek és a helyi igényeknek megfelelő életritmus kialakítására törekszünk. Napirendünkben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, pihenés), melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, ritmust adnak a napjának és érzelmi biztonságot nyújtanak.

A napirend kialakításánál figyelembe vesszük a tevékenységek közötti harmonikus arányt is.

A napirenden belül az idő legnagyobb részét a gyermekek legalapvetőbb tevékenysége, a játék tölti ki és igazodunk a programunkban megfogalmazott feladatainkhoz, ill. figyelembe vesszük partnereink igényeit is.

Az évszakokhoz igazodva határozzuk meg a szabad levegőn töltött tevékenységek időtartamát, mely az egészséges életmódra nevelésben, a mozgásigény kielégítésében fontos szerepet játszik.

Fontosnak tartjuk a téli időszakban is a rendszeresen szabad levegőn végzett testmozgást, mellyel a gyermekek szervezetének ellenálló képességét növeljük.

Javasolt napirend:

- 6⁰⁰-tól játék, személyes percek, játékba integrált tanulás (mikro csoportos tapasztalatszerzés, egyéni fejlesztések, teljes csoport tevékenységei – mozgás, dalos játékok)
- tízórai (a pedagógusoknak lehetősége van a folyamatos és kötött reggeliztetés lebonyolítására)
- mindennapi testmozgás, edzés
- levegőzés, udvari játék, séták
- 12⁰⁰-tól ebéd (öltözködés, mosdóhasználat)
- Pihenés előtti mese, altató,
- Pihenés, igény szerinti alvás
- 15⁰⁰-tól uzsonna
- 18⁰⁰ -ig játék, udvari játék, egyéni fejlesztés, egyéb szabadon választott tevékenység.

Óvodai napirendünk részben folyamatos, minden óvodapedagógus a gyermekek egyéni- és életkori sajátosságaihoz igazodva alakítja ki a tevékenységek közötti belső arányokat

Hetirend

A csoportok heti rendjét az óvodapedagógusok rugalmas formában, a gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembevételével alakítják ki. A felajánlott tevékenységek szervezeti keretei a 3-6-7 éves gyermek számára megfelelőek, csak az időbeli keretei változnak.

Javasolt hetirend:

Kötetlen vagy kötött formában (kezdeményezések): Verselés, mesélés
Ének, zene, népi játék, tánc
Rajz, festés, mintázás, kézimunkázás
Külső világ tevékeny megismerése

Kötött formában: Mindennapos mozgás

5.2 Az óvodai élet működéséhez szükséges dokumentumok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését az óvodapedagógus által készített feljegyzések, dokumentumok szolgálják.

Csoportnapló: a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál

Tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési tervet,
- a tervezett programokat és azok időpontjait,
- a tematikus tervet, mely tartalmazza a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat (vers és mese, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgás, a külső világ megismerése) és a megismeréseket,
- a hivatalos látogatásokat.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentum: minden gyermekről fejlődési naplót vezetünk, mely tartalmazza az anamnézist, a megfigyelt és vizsgált fejlettségi szintet (évi két alkalommal), a megfigyelések tapasztalatait, a gyermekkel foglalkozó szakemberek, segítő szakhálózat tevékenységét, a velük folytatott megbeszéléseket, intézkedéseket.

A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk.

Szakmai dokumentumok:	Működéshez szükséges dokumentumok:
Óvodai Nevelés Alapprogramja	Alapító okirat
Mákszem Óvoda Pedagógiai Programja	SZMSZ és mellékletei
Éves munkaterv	Házirend
Továbbképzési terv	Óvodai törzskönyv
Csoportnaplók	
Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentum	

6 AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS CÉLJAI ÉS FELADATAI

Óvodai nevelésünk fő célja: hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is). A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik, nyitottá, önállóvá és érdeklődővé válik.

Óvodánk alapvető feladata: a 3-7 éves gyermek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve testi és lelki szükségéinek teljesítése. Ezen belül:

- érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés,
- keresztény kultúrán alapuló értékrend érvényesítése
- anyanyelvi nevelés, mely az önazonosság, a haza iránti tisztelet kialakulásában, népünk kultúrájának megismerésében válik különösen fontossá,
- egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása és a gyermek testi fejlődésének elősegítése,
- harmonikus, sokoldalú, differenciált fejlesztéssel, a tanulási zavarok prevenciójával a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi képességek kialakítása.

Pedagógiai alapelveink megvalósítása érdekében feladataink:

- az Óvodai nevelés országos alapprogramjában szereplő műveltségterületek, általános emberi értékek és azok beépülését segítő kompetenciák megalapozására törekvés,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes, pedagógiai optimizmust sugárzó légkör megteremtése,
- a testi, szociális, anyanyelvi és értelmi képességek, egyéni és életkori sajátosságnak megfelelő alakítása,
- gyermeki közösségben végezhető, sokoldalú, életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő tevékenységek biztosítása, melyben segítjük a gyermeket a közösséghez való alkalmazkodásban, szociális kapcsolatai kialakításában,
- életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő műveltségterületek közvetítése,
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezet feltételeinek biztosítása,
- az egészséges életmód alapjainak megteremtése.

6.1 Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmek kifejezésének és szabályozásának kérdése igen lényeges az érzelmek fejlődése szempontjából. Ezért fontos az óvodás gyermekek számára a fejlődéshez szükséges pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok biztosítása, amely vonatkozik az óvodapedagógus és a gyermek biztonságot és szeretetet nyújtó kapcsolatára, a dajka és a gyermekek pozitív attitűddel jellemezhető kapcsolatára, a többi dolgozó és a gyermek kiegyensúlyozott kapcsolatára és a gyermekek egymás közötti gazdag interakcióira egyaránt. Ehhez nyugodt, derűs, érzelmi biztonságot nyújtó környezetet biztosítunk a hozzánk járó gyermekeknek. A gyermekkor érzelmi fejlődése lesz az alapja a felnőttkori boldogulásuknak, ezért a felelősségünk igen nagy.

A pozitív érzelmek jótékony hatással vannak a gyermek teljesítményére, a fizikai erőforrásaira, a kreativitására, a tanulási képességeire. Az együtt átélt öröm erősíti a társas kapcsolatokat, a barátságokat, növelik az együttműködést, a segítségnyújtás valószínűségét.

A kisgyermek már óvodáskoruk előtt is elég jól tájékozódik az érzelmek világában. Nagy változás, hogy 4-5 éves korukban differenciáltabbakká, árnyaltabbakká válnak érzelmeik (pl. már megjelennek az olyan érzelmek, mint a büszkeség, szégyen, bűntudat). A gyermekeknek meg kell érteniük a velük szemben támasztott elvárásokat, másrészt tudatosulnia kell, hogy viselkedésük megfelel-e a szociális elvárásoknak. Kezdetben érzelmeik által vezéreltek cselekvéseik, szükségleteiket nem tudják halasztani. Ebben az életkorban jellemzően, érzelmi viszonyulásain keresztül alakíthatók ki a gyermekekben a környezettudatos magatartás alapjai.

Az óvodások nemi identitás kialakulásának segítése, a tradicionális nemi szerepek (pl. fiúk előzékenysége a lányokkal szemben, a lányok gondoskodó magatartása) sajátos értékeinek megőrzése mellett, a sztereotípiák merevségének oldásával valósul meg.

Célunk: megérteni a gyermekek érzelmi megnyilvánulásait, segíteni szocializációját pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok kialakításával. Olyan gyermekeket nevelni, akik elfogadják és megértik, hogy az emberek különböznek egymástól. A gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének támogatásával az iskolai beilleszkedést közvetetten elősegíteni, a gyermekek testi, lelki, értelmi és szociális érettségét megalapozni.

Intézményünk részt vesz a „**Boldog óvoda programban**”, mellyel célunk, hogy növeljük a gyerekek boldogság szintjét, tudatosítjuk bennük, hogy a boldogság tanulható és a boldogság kutatások eredményei alapján a Boldogságórán lehetőséget biztosítunk ennek gyakorlati elsajátítására.

A program fő célja, hogy:

- vezérfonalat adjon a gyerekeknek, hogyan nézzenek szembe a kihívásokkal
- képesek legyenek megbirkózni a problémákkal

- a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására ad lehetőséget
- növelje önbizalmukat
- segítse a gyerekeket, hogy jobban teljesítsenek a különböző feladatokban.

A Boldogságóra program a pozitív pszichológia eredményeire épít, az órák lényege a személyiségfejlesztés, a pozitív életszemléletre való képesség tanítása. Legfontosabb eleme a saját élmény, ami azt jelenti, hogy közvetlenül tapasztalja meg a gyermek a gyakorlatok során, hogy amit csinál, az számára jó, tehát boldogságot, pozitív érzelmeket kelt benne.

Fő célkitűzésünk, hogy a programban részt vevő gyerekek önbizalmát növeljük, kiegyensúlyozottabbá váljanak, a konfliktushelyzetek hatékony megoldásához segítsük hozzá őket, egymás elfogadására, megértésére neveljük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- nyugodt, derűs csoport légkört kialakítása,
- érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó nevelői attitűd biztosítása,
- szeretetteljes kapcsolat kialakítása a gyermekekkel, mely segíti a szociális viselkedés normáinak interiorizációját, szokások, szabályok ismeretét, a konfliktuskezelés technikáinak megtanulását,
- a közösségfejlesztés változatos módszereinek alkalmazása,
- a gyermekek verbális, non verbális kommunikációjának fejlesztése,
- gyermekek bátorítása, pozitív énképük kialakítása, önbizalmuk növelése,
- a gyermekek személyiségének, szűkebb és tágabb környezetének, a gyermek csoportban elfoglalt helyének megismerésére,
- érzelmi, erkölcsi, akarati tulajdonságaik fejlesztése (együttérzés, figyelmesség, önállóság, önfegyelem, kitartás, szabálytudat, feladattudat, kivárási képessége),
- önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvések segítése,
- társas kapcsolatok feltételeinek megteremtése,
- konfliktus megelőzés módszereinek tudatos alkalmazása,
- a felmerülő konfliktusok felismerése, helyes értelmezése, hatékony kezelése, a kompromisszumos megoldásra való ösztönzés,
- szülővel való együttnevelés biztosítása, együttműködés, kommunikáció elősegítése
- esztétikai érzelmeik alakítása (a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek felfedeztetése), a gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása,
- a gyermek szűkebb és tágabb környezetének megismertetésével a szülőföldhöz való kötődés alapjainak megteremtése,
- hagyományok, nyelvi kultúránk ápolására nevelés,
- az emberi munka, alkotások megbecsülésére nevelés,
- minden gyermekkel differenciált törődés, különös tekintettel a nehezebben szocializálódó, kiemelt figyelmet igénylő, illetőleg a hátrányos szociális közegekből érkező gyermekekre, együttműködés a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel,
- gyermekek segítése abban, hogy képesek legyenek érzelmeiket megfelelő módon kifejezni – dramatikus játékok, beszélgető kör alkalmazásával,
- modell értékű befogadó attitűd, a különbözőségek természetessé tétele a gyermekek számára,
- nemi szerepek határainak tágítása,
- iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése, az együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása.

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermek igényévé válik a társas kapcsolat, keresi társai és a felnőttek társaságát,

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- betartja az alapvető viselkedési, udvariassági szabályokat,
- színesedik érzelmi élete, kialakulnak többek között a következő érzelmei: felelősségtudat, bűntudat, büszkeség, együttérzés, empátia,
- érdeklődik a másik ember iránt, nyitottá válik környezete felé,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív- elvégzésében nyilvánul meg,
- igyekszik legyőzni az akadályokat, megoldani a konfliktusokat,
- észreveszi, ha valaki segítségre szorul, segítséget nyújt,
- kompromisszumkészsége kialakul, képessé válik kudarcai elviselésére,
- szociálisan éretté válik az iskolára, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.

6.2 Értelmi fejlesztés, nevelés

A fejlesztésnek a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire kell épülnie, tevékenységbe ágyazottnak kell lennie. A cselekvés során a gyermekben kellemes testi érzés, jóleső belső érzélem támad és ami iránt érdeklődik, azt törekszik is megismerni, így indul el a megismerés folyamata. Érzékszervein keresztül szerez tapasztalatokat, érzelmi benyomásokat, mely cselekvésre készíteti őt. Ugyanígy cselekvésre készíteti őt a mozgás által szerzett tapasztalat is. Ezek az érzékszervi-mozgásos sémák indítják el a tanulási folyamatot, melyet befolyásol, felgyorsít a környezet érzelmi hatástöbblete. Ezáltal a gyermek értelmi képességei fejlődnek.

Célunk: a gyermekekhez közelálló, kíváncsiságukra, érdeklődésükre épülő műveltségtartalmak közvetítése, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, kognitív képességeik fejlesztése / érzékelés, észlelés, emlékezés, képzelet, figyelem, problémamegoldó gondolkodás, alakuló fogalmi gondolkodás/. Az anyanyelv fejlesztése, mely minden tevékenységi forma keretében megvalósítandó.

Az óvodapedagógus feladatai:

- érdeklődés, kíváncsiság felkeltése, megtartása a különböző tevékenységek iránt,
- sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása,
- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése,
- a tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- a kognitív képességek egyéni és életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség, figyelem),
- aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével a gyermek eljuttatása a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig,
- éreken alapuló, sürgetéstől mentes fejlődés-fejlesztés támogatása, a gyermek differenciált bánásmód hatására jusson el saját képességei legmagasabb szintjére,
- a tehetséges és részképességek fejlődésében elmaradást mutató gyermekekkel való egyénre szabott tevékenység, szükség esetén a fejlesztőpedagógus, logopédus segítségének igénybe vételével, a szülő bevonásával,
- a gyermek kommunikációs képességének alakítása, fejlesztése,
- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képesség fejlesztés megvalósítása,
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,

- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- kialakul a szándékos figyelem, szereti a gondolkodást igénylő feladatokat,
- elemi ismeretekkel bír önmagáról és környezetéről,
- a fogalmi gondolkodás már kialakulóban van,
- képes gondolatait nyelvtanilag helyes mondatokban megfogalmazni, kifejezni,
- kialakul kudarctűrő képessége,
- tudásvágy van benne,
- képes döntéshelyzetekben a számára és a közösség számára megfelelő döntésre.

6.3 Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi, kommunikációs nevelés áthatja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladat megvalósításának minden mozzanatában. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes mintaadással az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszokra szükséges figyelmet fordítani.

Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez és a beszédben tudja megérteni a külvilágot. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődik. A nem megfelelő mozgásfejlődés gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés meglassúbbodása visszaveti fejlődésében a gondolkodást.

A nyelv elsajátítása során két folyamat, a beszéd megértése és a beszéd létrehozása egymást feltételezve és támogatva fejlődik. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés - megfelelő (anya, gyermek, család) kapcsolatok és környezet szükségesek, megfelelő idegrendszer, ép beszéd-és hallásszervek kelljenek. Az anyanyelvi nevelés alapja az óvoda szóbeli közlést kiváltó derűs légköre.

Célunk: beszélő környezet biztosítása, melyben minden gyermek anyanyelvi nevelése, ennek fejlődése biztosított az óvodai nevelés teljes vertikumában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek beszédkedvének felkeltése, fenntartása, a nyelvi fejlődés elősegítése az óvodai nevelés egészében,
- a helyes, példaértékű óvodapedagógusi, dajkai beszéd- és viselkedésminta biztosítása, biztonságos nyelvi környezet nyújtása,
- szakszerű nyelvhasználat, a műveltségterületek közvetítése során pontos fogalomhasználata
- az anyanyelvi nevelés komplex értelmezése,
- a gyakori mondókázás, mesehallgatás, mesemondás, dramatizálás, éneklés, hagyományőrző tevékenységek biztosítása,
- anyanyelvi játékok játszása, nyelvtörők, nyelvgyakorlatok gyakorlása, indirekt módon,
- a gyermekek aktív szókincsének gyarapítása,
- a beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet, nyelvi készség fejlesztése,
- kommunikációs jelzések (verbális, nem verbális) felismerésének, használatának gyakorlása egyéni bánásmód, differenciálás alkalmazásával,
- a gyermekek meghallgatása, kérdéseinek megválaszolása, nyelvi játékoságuk, kreativitásuk megőrzése, kialakítása,

- az anyanyelv jel- és szabályrendszerének elsajátíttatása a játék, a gondozás, a munka, a tanulás, a társas érintkezés során,
- a gyermek beszédszervei épségének, helyes légzésének megfigyelése (szükség esetén logopédus segítségével),
- a beszédhibák javítása példa útján és ne direkt módon történjen,
- olyan könyvek biztosítása (elérhető helyen), mely elősegíti a későbbi olvasó felnőtté válást, az igényt, hogy legyen könyv a környezetükben,
- a család nyelvi kultúrájának és az egyes gyermek eltérő fejlődési ütemének figyelembe vétele (egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolatok alakulásában).

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- minden szófajt használ,
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot,
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek),
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- szívesen beszél, kérdez,
- nyelvhasználatában is megmutatkozik a kreativitás,
- érdeklődik a könyvek iránt,
- szókinccse korának megfelelő.

6.4 Az egészséges életmód alakítása és az egészségvédelem

Az egészséges életmód alakítása az óvodai nevelés kiemelt feladata, amely a gyermek testi, lelki, mentális és szociális jólétének megalapozását szolgálja.

A nevelőmunka során az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban biztosítjuk az egészség megőrzéséhez szükséges szokások, készségek és képességek kialakulását.

6.4.1 A testi egészség megalapozása

Feladataink:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése,
- a higiénés szokások kialakítása és rögzítése,
- a kulturált étkezési szokások megalapozása,
- az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása,
- a megfelelő folyadékfogyasztás biztosítása,
- a mindennapos mozgás megszervezése,
- a szabad levegőn tartózkodás rendszeres biztosítása,
- az edzettség, ellenálló képesség fejlesztése,
- baleset-megelőzés és biztonságos eszközhasználat kialakítása.

Az intézmény biztosítja a gyermekek életkorának megfelelő, változatos mozgáslehetőségeket a játék, a tervezett mozgásos tevékenységek és a mindennapos mozgás keretében.

Az egészséges táplálkozás támogatása érdekében törekszünk a tudatos szemléletformálásra, a családok bevonására.

6.4.2 A lelki egészség védelme

Célunk a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése, a pozitív énkép és önbizalom kialakulásának támogatása.

Feladataink:

- szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkör biztosítása,
- a feszültségek oldása játékkal, mesével, mozgással,
- az érzelmek felismerésének és kifejezésének segítése,
- konfliktuskezelési minták közvetítése,
- szükség esetén szakemberek (fejlesztőpedagógus, óvodapszichológus, szakszolgálat) bevonása.

6.4.3 A környezeti egészség és fenntarthatóság

A környezettudatos magatartás és az egészséges életmód egymást erősítő nevelési területek.

Feladataink:

- a természethez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása,
- a környezet tisztaságának, rendezettségének fenntartása,
- a vízzel, energiával való takarékoság tudatosítása,
- az egészséges és esztétikus óvodai környezet biztosítása,
- a családok bevonása közös környezetvédelmi tevékenységekbe.

6.4.4 Prevenció és speciális egészségügyi ellátás

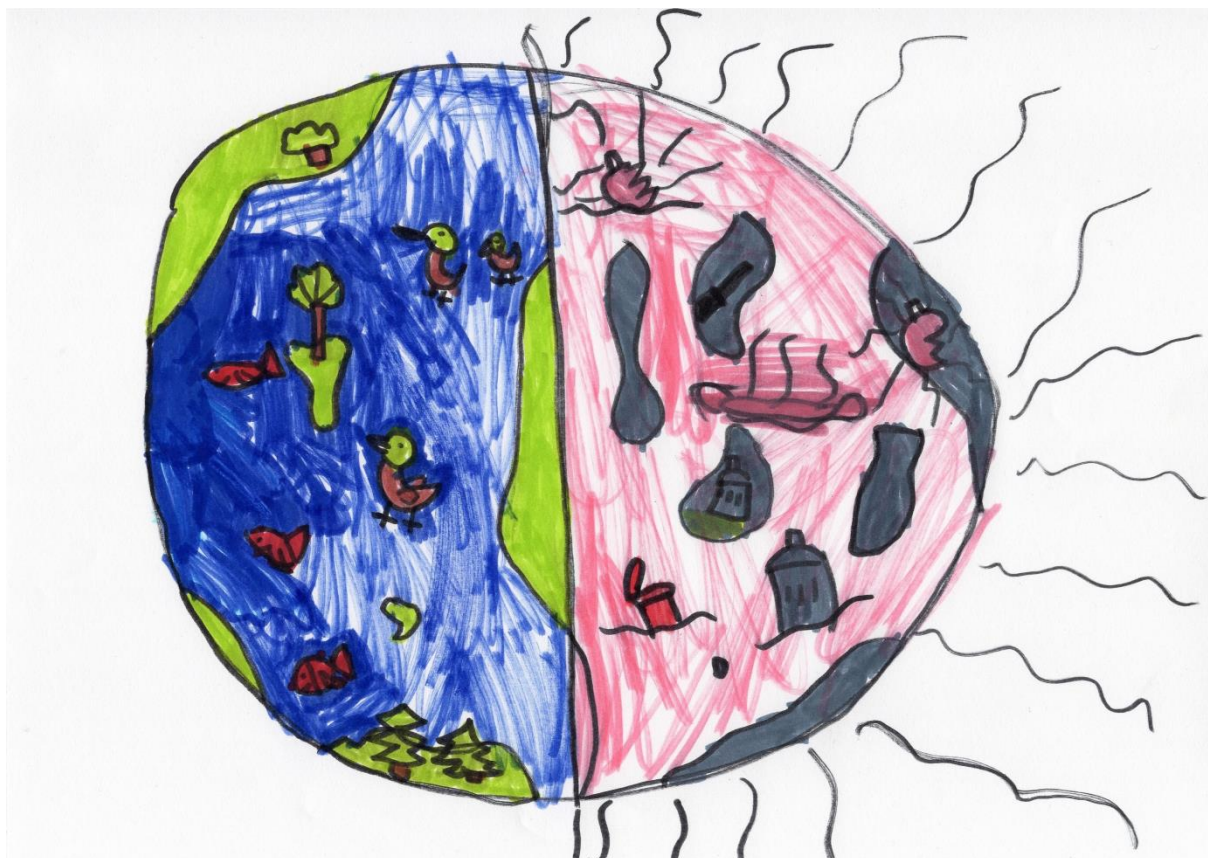
Az intézmény kiemelt figyelmet fordít a megelőzésre és a fokozott figyelmet igénylő gyermekek ellátására.

Feladataink:

- a gyermek egészségi állapotának figyelemmel kísérése,
- együttműködés a szülőkkel,
- a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása a jogszabályi előírásoknak megfelelően,
- az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátásának biztosítása a vonatkozó szabályozás szerint,
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek fokozott védelme,
- baleset-megelőzési és elsősegélynyújtási ismeretek biztosítása.

6.4.5 Az egészségnevelés szervezeti keretei

- együttműködés a gyermekorvossal, védőnővel,
- kapcsolattartás a pedagógiai szakszolgálattal,
- rendszeres szülői tájékoztatás,
- az egészségvédelmi feladatok összehangolása az SZMSZ-ben és a Házirendben rögzített szabályozással

7 PROGRAMUNK KIEMELT CÉLJAI ÉS FELADATAI

A KÖRNYEZETTUDATOS NEVELÉS ÉS

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA

Napjaink aktuális problémája Földünk szennyezettsége és környezeti állapota, amely szükségessé teszi a környezetért felelős életvitel elősegítését, a környezettudatos magatartás kialakítását. A következő generációk léte függ attól, hogy milyen szemlélettel, viselkedéskultúrával, értékrenddel rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természetükhöz és társadalmukhoz.

Óvodánk kiemelt feladatának tartja a környezettudatos nevelést, ezen belül a környezet védelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, az egészséges életmódra nevelést és az egészséges életvitel igényének kialakítását.

A gyermekek a tevékenység, cselekvés közben ismerik meg a világot, mely nagyobb teret biztosít a gyermeki aktivitásnak, önállóságnak.

Az óvodás gyermek természetes módon vonzódik a környezetéhez, spontán érdeklődése, kíváncsisága, megismerési vágya készteti arra, hogy maga keresse a tapasztalási lehetőségeket, az összefüggéseket. Érzelmei mélyen áthatják cselekvéseit. Ezt az állapotot tudatosan használjuk ki a környezettudatos szemléletre nevelés során. Tevékenységek végzése közben megtanítjuk a természetet látni, folyamatában megfigyelni, felfedezni.

Megértetjük a gyermekkel, hogy a természet gondozása, tisztántartása gondozottabbá, egészségesebbé teszi őket is, akik benne élnek. Az utánzásos tanulás során elsajátítják a környezetkímélő és védő magatartást, amely beépül személyiségükbe. A környezettel való gyakori érintkezések, megfigyelések során, a hozzá fűződő érzelmi kötődéseiken keresztül felismerik a természet esztétikumait, illetve azt: ahhoz, hogy szépnek lássuk, vigyázni kell rá, gondozni kell.

Arra törekszünk, hogy óvodásaink ezen értékek közvetítői legyenek a család számára.

Bízunk abban, hogy a közös tevékenységek során átélt élmények elmélyítik és megalapozzák, hogy a természet szeretete maradandó értéként beépüljön személyiségükbe és gyermekeink környezetüket tisztelő felnőttekké váljanak.

Célunk: a környezet- és természetvédelem iránt fogékony, érdeklődő, érzékeny, tenni akaró gyermekek nevelése. Az egészségmegőrzés érdekében a megelőzés jelentőségének felismertetése, illetve a családok egészséges életmódbeli szokásainak befolyásolása, amely a gyermek életmódjának meghatározója lesz.

Alakuljon ki a gyermek egészséges életviteligénye, az egészség megőrzéséhez szükséges szomatikus, pszichikus, mentális és szociális szokásai, készségei, képességei.

Az óvodapedagógus feladatai az környezettudatos nevelés és egészséges életmód alakításában:

- a hozzánk érkező gyermekeknek és szüleiknek olyan óvodát kínálunk, ahol a környezet- és természetvédelmet, valamint az egészséges életmódra nevelést kiemelt feladatunknak tekintjük,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás kialakítása, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője
- a szűkebb és tágabb környezet rendjére, tisztántartására, óvására való igény megalapozása,
- ökológiai gondolkodás megalapozása, működtetése, környezetorientált magatartás kialakítása,
- játékos kísérletezésekkel a gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak gazdagítása,
- hagyományos és a jeles zöld napok megünneplésével a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulásának alakítása, tapasztalatok és ismeretek átadása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- a gyermekek életvezetési készségének fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz,
- a gyermekek megismertetése az elsősegélynyújtás alapjaival és a segítség fontosságával,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki, értelmi nevelési feladatok ellátása, a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- mozgásfejlesztés a játékban, a tervezett mozgástevékenységeket, a mindennapos mozgás és az óvoda által szervezett egyéb mozgáslehetőségek keretében,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.

Óvodánkban nagy hangsúlyt helyezünk a környezet megóvására, a környezettudatos magatartás kialakítására. Az emberi környezet megóvása érdekében védendő a Föld, az élővilág, a levegő, a víz, a táj és a település.

Ennek érdekében:

- a családi nevelés során kialakult környezeti szokásokra építve, a családdal együttműködve alakítjuk a gyermekek környezeti szokásait,
- komposztálóban gyűjtjük az összegereblyézett faleveleket,
- papírgyűjtést szervezünk, az elhasznált rajzpapírt sem dobjuk ki,
- alkáli elem gyűjtőt helyezünk ki az óvodában,
- szelektíven gyűjtjük a szemetet, támogatva ezzel az újrahasznosítást,

- a gyermekeket arra neveljük, hogy ne szemeteljének, a vízcsapot zárják el, a villany ne világítson feleslegesen,
- felhívjuk figyelmüket, hogy az állatoknak is megvan a maga helye a természetben, ne bántsák, ne kínozzák, ne tekintsék játékszerüknek,
- a gyermekekkel megfigyeljük a közvetlen környezetükben lévő növényeket. Közös ültetünk virágpalántákat, ápoljuk, gondozzuk kiskertünket. Felderítjük a környezetünkben fellelhető gyógynövényeket, megismertetjük a gyermekekkel hasznukat,
- az élősarkokban helyezzük el azokat a kincseket, amelyeket sétáink, kirándulásaink során összegyűjtöttünk, a leveleket, terméseket, melyeket a természet elengedett, illetve az évszakra jellemző zöldségeket, gyümölcsöket, virágokat. Csíráztatunk, hajtatunk, így biztosítjuk számukra a sokféle megfigyelési lehetőséget,
- rendszeres sétákkal, kirándulásokkal biztosítjuk, hogy folyamatosan figyelemmel tudják kísérni környezetük, a természet változásait, ezáltal tapasztalatokhoz, élményekhez, ismeretekhez jutnak,
- megszerettetjük a gyermekekkel a szabad levegőn való tartózkodást, mozgást, játékokat,
- felhívjuk figyelmüket a járművek káros levegőszennyezésére,
- tudatosítjuk bennük, hogy víz nélkül nem létezik élet, a vízzel való takarékoság fontosságára, jelentőségére neveljük őket,
- az óvodai akvárium alkalmas a gyermekek ökológiai szemléletének alakítására, szemlélteti a víz állagának változását,
- megbeszéljük, hogy a gyermekek hogyan vehetnek részt az óvoda és lakóhelyünk környezetének tisztántartásában, gondozásában. Közös tevékenységeket szervezünk, bevonva ebbe a családokat is (udvarrendezés, takarítás, szemétszedés),
- rendkívül sokoldalú mozgáslehetőséget biztosítunk a gyermekek részére a játékban, a tervezett mozgástevékenységek és a mindennapos mozgás, valamint az óvoda által szervezett egyéb mozgáslehetőségek alkalmával,
- az egészséges táplálkozás jegyében - a kötött közétkeztetés mellett - arra törekszünk, hogy a születésnapokon egészségesebb étkekkel ünnepeljünk (müzli szelet, aszalt gyümölcsök, olajos magvak),
- gyümölcssalátát készítünk a gyermekekkel mézzel, citromlével, valamint zöldségsalátát,
- a szülők figyelmét a felhívjuk az egészséges táplálkozás fontosságára.

Az óvodapedagógus feladatai a lelki egészségvédelem területén:

- A szeretetteljes, befogadó légkör biztosításával (tolerancia, nyitottság, elfogadó attitűd, következetesség, empátia) lehetőséget teremtünk arra, hogy az esetleg jelentkező lelki sérüléseket is enyhítsük, feloldjuk a gyermek feszültségeit.
- Ehhez a munkánkhoz szükség szerint tudatosan igénybe vesszük fejlesztőpedagógus, óvodapszichológus segítségét is az intézményen belül, illetve támaszkodunk egyéb speciális szakemberek, szakszolgálatok segítségére is (Családsegítő, Pedagógiai Szakszolgálat).

Egészséges óvodai környezet kialakítása:

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, harmóniát áraszt, praktikus megoldásokat tartalmaz, kiváló alapot ad az óvodai nevelő munkához.

Célunk: egészséges, barátságos környezet kialakítása, amely lehetőséget teremt a gyermek test-lelki szükségleteinek kielégítésére.

Óvodapedagógusaink a több funkciót betöltő csoportszobát alkalmassá teszik a játékra, különböző tevékenységek végzésére, az étkezésre, alvásra, pihenésre. Törekszünk arra, hogy a berendezési tárgyak

gyermekléptékűek legyenek, természetes anyagból készüljenek. A gyermekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon vannak. Óvodapedagógusaink különböző „sarkokban” biztosítják a rajzoláshoz-barkácsoláshoz, mozgáshoz, építéshez, bábozáshoz és egyéb játéktevékenységekhez a megfelelő eszközöket, feltételeket. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermek jó közérzetét és egyben jó mintát ad a szülőnek is.

Minden gyermeknek külön öltöző helye van a saját jelével ellátva, ahol a gyermekek rendben tudják tárolni ruháikat, cipőiket, tornaruháikat.

Minden csoportnak van egy általános tájékoztató táblája, ahol az óvodapedagógusok folyamatosan tudják tájékoztatni a szülőket a különböző programokról.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését, a helyiséget mindig a tisztaság jellemezi. A gyermekek a jellel ellátott törölközőjüket, fogmosó felszerelésüket könnyen megtalálják. A WC helyiségeket válaszfal határolja, tiszteletben tartva a gyermekek személyiségjogait.

Az óvoda udvar természeti adottsága sokrétű, változatos felületű: füves, kövezett, napos és árnyas területek és négy homokozó áll a gyermekek rendelkezésére. A homokozás a gyermek udvari tevékenységében elsődleges helyet foglal el. A gyermekek egészségének védelmében a homok évenkénti cseréjét biztosítjuk, valamint napi lazítását, locsolását. Mindegyik homokozónk árnyékolat.

A természetes mozgások gyakorlására nagy, tágas füves terület áll a gyermekek rendelkezésére, ahol különböző mozgásfejlesztő szerek biztosítják a változatos mozgáslehetőségeket.

Nagyméretű szilárd burkolatú felület biztosítja speciális mozgások, tevékenységek gyakorlását: labdajátékok, kerékpározás, rollerezés, gyermekjárművek használata, egyéb tevékenységek.

Testi nevelés

A testi nevelés magába foglalja a higiénés nevelést, a betegség megelőzésére nevelést, kondicionálást, testedzést és a baleset megelőzésére nevelést.

Higiénés nevelés

Személyi higiénés nevelés magába foglalja:

- a gyermek gondozását, alapvető testi szükségleteinek kielégítését,
- a szervezet ellenálló képességének növelését, betegségmegelőzést, egészségmegőrzés szokásainak alakítását
- alvás és pihenésszükséglet kialakítását,
- az egészséges életmód, testápolás, tisztálkodás, a fogmosás, az öltözködés szokásainak kialakítását,
- helyes táplálkozás, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a kulturált étkezés, eszközök helyes használatára nevelést.

Környezethigiénéiára nevelés magába foglalja:

- környezet rendjére, tisztántartására, óvására való igény kialakítását,
- az udvar tisztán tartását, óvását,
- játékok higiénéjét, rendben tartását,
- foglalkoztató termek, csoportszobák, szellőztetését, helyes fűtését, megfelelő világítása biztosítását.

Óvodánk zöld ünnepei:

A Zöld napok megtartásával – életkorukat, fejlettségi szintjüket figyelembe véve – tudatosítjuk a gyerekekben, hogy az élővilág védelme érdekében óvnunk-védenünk kell környezetünket. Ezekon a napokon is lehetőségeket teremtünk a gyermekeknek, hogy megismerkedhessenek közvetlen környezetükkel, ezekhez kapcsolódó versekkel, mesékkel, dalokkal, mondókákkal és különböző

természetóvó tevékenységeket végezhetnek (pl.: szemétszedés, állat és növénygondozás, különböző óvodás kísérletek – levegőtisztaság.)

- Autómentes világnap (szeptember 22.)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Víz világnapja (március 22.)
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Környezetvédelmi világnap (június 5.)

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermek sok tapasztalattal rendelkezik szűkebb és tágabb környezetére vonatkozóan: önmagáról, védett állatokról és növényekről,
- általános tájékozottsága fejlett,
- gyönyörködni tud a természeti jelenségekben,
- alakul felelősségérzete a természet, a társadalom, a környezet megóvása iránt,
- segíti a környezet tisztántartását, rendben tartását, a kisebbeket, társait az önellátásra irányuló tevékenységben,
- gyakorolja a környezetbarát szokásokat,
- tiszteli az élőlényeket, elítéli az állatkínzást, mások környezetromboló magatartását,
- képes önálló véleményalkotásra, döntéshozatalra a kortárs kapcsolatainak és környezetének alakításában,
- kialakul a természethez és a környezethez való pozitív viszonya,
- tudatosul benne, hogy a természetben nincs „felesleges”elem,
- megismer néhány környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmat és tevékenységeket (hulladék elszállítás, szelektálás, újra hasznosítás, állatgondozás, növényápolás, szájápolás, fogápolás, egészséges táplálkozás.),
- meglátja az ok-okozati összefüggést az egészség és a környezet minősége között,
- megtanulja a helyes életvitel alapjait, kialakulnak az egészséges életmóddal kapcsolatos szokásai,
- önálló a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök használatában, WC használatkor, fogápolásban, öltözködésben,
- megfelelően rendeltetésszerűen használja az evőeszközöket, tisztálkodási eszközöket, játékokat és egyéb eszközöket,
- emlékezni fog jelenségekre, történésekre, élőlényekre, állatokra,
- szívesen vesz részt a játékokban megjelenő matematikai ismeretek elsajátításában, érdeklődik a változások iránt,
- ismeri az elsősegélynyújtás alapjait, azt hogy hogyan kell segíteni bajba jutott társain, hogyan kell viselkedni és mit kell tenni veszélyhelyzetekben vagy a már bekövetkezett baleset után.

7.1 Tevékenységformák a fejlesztési területek tükrében

7.1.1 A játék

A 3-6-7 éves gyermek számára a játék alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztésének színtere, az óvodai nevelés, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A játék – szabad - képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melyet minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell biztosítani. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait

játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékoztató, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. Az óvodapedagógus a szabadjáték során fokozatosan háttérbe vonul. Míg kezdetben utánozható mintát ad a játéktevékenységre, később bevonható társsá, szükség esetén a tevékenység kezdeményezőjévé válik.

A játék a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensre. A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőtthez való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emelik a játékot. A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységek első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzélemvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata. Fejlesztő hatással van a játék a nagy és finommozgásokra, a figyelemre, a megfigyelőkészségre is.

A játék segíti a szocializációt is, mivel a játékban megjelenő szokások és szabályok alakítják a közösségben fontos, helyes viselkedési formákat, mint a türelem, a kitartás, az alkalmazkodás, az akaraterő és a mértéktartás. Beépülnek személyiségükbe olyan jellemvonások is, mint a becsületesség és az igazságosság. Megtanulja kezelni saját érzelmeit, indulatait. Átélni alá-és fölérendeltségi viszonyokat.

A játék „klasszikus” tartalma kiegészül a népi játékokkal, melyek elsődlegesen az érzelmeken keresztül hatnak a gyermekekre. A népi játékokban ötvöződik a szerep- és szabályjátékok sajátossága.

Célunk: a játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 3-7 éves korú gyermek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében, az együttműködés kiszélesítésével, a szülők szemlélet formálásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a játékhoz megfelelő hely, egyszerű, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagok, játékszerek biztosítása,
- megfelelő csoportléghő, idő, élményszerzési lehetőségek biztosítása segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális, interkulturális szemlélettel,
- a különböző játékformákhoz, - a gyakorló-, a szimbolikus-, a szerep-, konstruáló- és szabályjátékokhoz – a tornaszobában, az udvaron, a szabadban is lehetőség biztosítása,
- a játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétének biztosítása az indirekt irányítás felelősségével,
- utánozható mintaadás a játéktevékenységre,
- a játék kiemelkedő jelentőségének, túlsúlyának érvényesítése a csoport napirendjében,
- nemi identitás fejlődésének elősegítése, a tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbözőségek, motivációk tisztelése,
- tudatosan megengedő, elfogadó, biztosságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét – pedagógiai optimizmus,

- a szabad játék és játszótárs választás biztosítása,
- a kreativitás ösztönzése, támogatása, a játékelképzelések megbeszélésének inspirálása, reflektív szemlélet: a gyermekek játékkal kapcsolatos jelzéseinek szinkronizálása, majd a gyermekek játékhoz szükséges döntéseinek előkészítése,
- a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása elsősorban indirekt módszerekkel
- mintaértékű kommunikáció, az éppen aktuálisan csoportra és egyénre szabottan formálendő szokások, normák hangsúlyozásával,
- szerepjátékba való bekapcsolódáskor az adott játszócsoportra hangolódo szerepformálás,
- pozitív visszajelzések a gyerek felé,
- a közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálása,
- a belső terek tagolása a különböző jellegű játékok kibontakozása érdekében, a csoportszoba és az óvoda egyéb adottságainak figyelembevételével (közös terek, egyéni játékokra alkalmas, valamint zajos és csendesebb tevékenységek tere),
- a terek változtathatóságának, rugalmas átalakíthatóságának, átjárhatóságának biztosítása,
- udvari játéktevékenység szervezése - az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek biztosítása mellett.
- beilleszkedési időszakban a szülői szemléletformálás megkezdése, a játék fontosságának közvetítése,
- együttjátzás igényének felébresztése

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- vannak önálló, kezdeményező megnyilvánulásai,
- bekapcsolódik a közös játékba, elfogadja társai ötleteit, gondolatait, képes az együttműködő, kooperatív játékra,
- képes a szabályok betartására,
- társas viselkedésében megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok, toleráns társaival,
- interakciója gazdag, kulturált, érthető,
- életkorának megfelelően alakul figyelme, önfegyelme, kitartása, kudarctűrése, felelősségtudata és problémamegoldó képessége,
- játékában fellelhetők a nemi szerepekre jellemző magatartásmódok.

7.1.2 Tevékenységbe ágyazott tanulás

Az óvodában a tevékenységben megvalósuló tanulás folyamatos, a teljes óvodai életet átfogó folyamat. Jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire épül, nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás elsődleges célja a gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése a gyermek által választott tevékenységrendszerben, melyet az óvodapedagógus a gyermek képességi szintjéhez illeszkedő segítségadással valósít meg, változatos, cselekedtető, játékos tevékenységek felkínálásával.

A nevelés folyamán a különböző attitűdök és kompetenciák a hagyományőrző tevékenységeken keresztül is eljutnak a gyermekhez. Az évszakokhoz, jeles napokhoz kötött tevékenységeken keresztül olyan új ismeretekre tehetnek szert, melyek segítik a saját és tágabb környezetükben való eligazodást.

Célunk: az óvodás gyermek készségeinek és képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, attitűdök erősítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- olyan játékos helyzetek és tanulási alkalmak teremtése, hogy ugyanaz a tevékenység vagy összefüggő tevékenységsor mind a gyermekek egyéniségének, mind pedig fejlettségi szintjének megfelelően kösse le érdeklődését, és aktív szellemi-teszt energiáit,
- olyan módszereket, szervezési/munkaformákat tervezése, amelyek optimális lehetőséget biztosítanak a gyermekek motiváltságának biztosítására és aktivitásának fenntartására,
- a tevékenységben megvalósuló tanulást támogató nyugodt légkör és környezet megteremtése, a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire építve,
- a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése,
- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása), a spontán játékos tapasztalatszerzés; a cselekvéses tanulás; a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés biztosítása,
- a gyermekek hibáinak, tévesztéseinek a gyermeki megértést elősegítő, korrekt és tapintatos javítása,
- az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükségletekhez (aktuális fizikai és érzelmi állapot) és egyéni képességekhez igazodva,
- differenciált képességfejlesztés, készségfejlesztés a gyermek életkori és fejlődési sajátosságainak figyelembe vételével, interaktív tanulási-tanítási módszerek dominanciájával,
- megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadás biztosítása,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés biztosítása,
- a rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagok, eszközöket–digitális anyagok és eszközök tudatos alkalmazása,
- indokolt esetben az IKT-eszközök használata,
- a gyakorlati problémamegoldás lehetőségeinek megteremtése,
- a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának segítése, gazdag értékelési eszköztár használata,
- megerősítő, elfogadó, inger gazdag környezet megteremtése,
- tevékenységeken keresztül sikerélményhez juttatás, személyre szabott pozitív megerősítéssel motiválás,
- önellenőrzésre, önértékelésre való nevelés,
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a tanulási készségek differenciált fejlesztésével.
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának megfelelően - az eddigi intézményi gyakorlatot folytatva -, a tanköteles kort megelőző évtől a gyermekek számára összesen 45 perc időtartamban, szükség szerint differenciáltan, iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységeket szervezünk.

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermek eljut az önkéntelen tanulástól, a szándékos, önkéntes, cselekvéses tanuláshoz,
- motiválttá válik a tanulás iránt,
- kialakul feladattudata, feladattartása,
- sikerorientálttá válik, kudarcűrűsége kialakul,
- képes lesz tapasztalatainak, tudásának élményeinek megfogalmazására, a különféle helyzetekben való alkalmazására.

7.1.3 Munka

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló

tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás, udvargondozás, kerti munka,.) Közben még jobban elmélyül a gyermekekben a természet szeretete, a szép környezet iránti igény és az, hogy maguk is képessé váljanak az esztétikus környezet megteremtésére, ápolására.

Kézzelfogható tapasztalatot szereznek munkájuk eredményességéről, a természet változásairól, az élőlények fejlődéséről, az élet körforgásáról.

Célunk: kialakuljanak a gyermek munkavégzéshez szükséges képességei, készségei, tulajdonságai, illetve a gyermek önként és örömmel vállaljon közösségért végzett, munka jellegű tevékenységet.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység feltételeinek, lehetőségeinek megteremtése,
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakítása, az eszközök helyes és célszerű használatának megtanítása,
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakítása, a saját és mások elismerésére való nevelés,
- az önkiszolgálás és a közösségért végzett munkajellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása,
- tudatos pedagógiai tervezés, szervezés, a gyermekkel való együttműködés és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése (differenciált értékelés),
- a nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése oly módon, hogy valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolják,
- a tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- megtanulja megbecsülni és elismerni a saját és mások munkáját,
- az együtt munkálkodás érzelmi élménye közösségformáló, megalapozza a gyermek közösség iránti igényét,
- a gyermek a közösség hasznos tagjává válik,
- kialakul a segítségnyújtás igénye,
- megalapozódik a gyermekben a másról, másokról való gondoskodás igénye,
- óvó, védő magatartás alakul ki az állatok, növények iránt,
- fejlődik esztétikai érzéke.

7.2 Fejlesztési tartalmak, műveltségterületek

7.2.1 Külső világ tevékeny megismerése

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy már a gyermek születésének pillanatától jelen van. A gyermeki jellemzők: a rácsodálkozás, közlési vágy, érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élővilág jelenségeire, cselekvőkészség, ez mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodásához, tájékozódásához szükségesek. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz. A környezet megismerése során matematikai tapasztalatoknak is birtokába jut, a gyermek tapasztalatokat szerez az őt körül vevő tárgyak, jelenségek, dolgok formai és mennyiségi jellemzőiről és azokat tevékenységeiben alkalmazza.

A környezeti nevelés sokat változott az utóbbi időben. A globális ökológiai válság ad okot a szemléletváltásra. A természetet nem legyőzni kell, hanem harmóniában kell együtt élni vele. A környezeti nevelés már a családban indul, e korai életszakaszban alakulnak ki bizonyos szokások a gyermekben, amelyek ha rosszak, az óvodában még lehet változtatni rajta a családdal együttműködve. E tevékenység alapelve: „Szeresd, ismerd, védj a környezetet!” szemlélet megerősítése.

Az emberiség régebben szinte még együtt lélegzett a természettel, környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette. A hagyományok őrzése kapcsolatban van a természettel, az évszakokkal, az évszakonként ismétlődő munkákkal.

A nevelés folyamatában hangsúlyt fektetünk a néphagyományok kínálta gazdag lehetőségek kihasználására. A gyermek megismeri a szülőföld, a néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Óvodapedagógusaink az évszakokhoz kapcsolódóan ismertetik meg a gyermekekkel a népszokásokat, hagyományokat, melyek során a különböző élményalapú, változatos tevékenységeken keresztül megfigyelhetik a természet változásait is, megismerkedhetnek az őket körül vevő világgal. Munkánk során az aktualitás, a fokozatosság és a komplexitás elve érvényesül.

A környezet megismerése során matematikai tapasztalatok birtokába jut a gyermek, tapasztalatokat szerez az őt körül vevő tárgyak, jelenségek, dolgok formai és mennyiségi jellemzőiről és azokat tevékenységeiben alkalmazza.

Célunk: hogy a gyermek a környezeti nevelésben - életkorának megfelelő szinten - minél több mozgásos és érzékszervi tapasztalatot szerezzen az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetből, fejlődjön matematikai gondolkodása, az élethelyzetekből, a valóságból nyert tapasztalatok által a problémamegoldó gondolkodása. Környezeti nevelésben célunk megvalósítani a környezeti kultúra megélését, átadását, kialakítását, amely magába foglalja az élő és élettelen természeti környezetünkkel való harmonikus együttélést. Ez jelentkezik az életmódban, gondolkodás- és viselkedésmódban, szokás- és értékrendszerben.

Óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire megismerési vágyára, meglévő ismereteire, élményeire való építés,
- a természeti és szűkebb lakókörnyezethez való érzelmi viszonyulás alapozása,
- a környező világ megismertetése és megszerettetése az életkori és egyéni sajátosságokat, tapasztalatokat, ismereteket figyelembe véve,
- a gyermek megismertetése a szülőfölddel, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi és néphagyományok, a szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeivel,
- a gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességei fejlődésének elősegítése, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- érzékszerveken keresztül, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, a felfedezés örömeinek érzékeltetése,
- a gyermek megfigyelő, leíró, összehasonlító, csoportosító képességeinek, képzeletének, emlékezetének, készségeinek fejlesztése, gondolkodásának, beszédének formálása,
- a spontán és szerzett tapasztalatok célirányos bővítése, szempontok alapján történő rendszerezése,
- spontán és irányított beszélgetések kezdeményezése, verbális fejlesztés,
- összefüggések megláttatása, a valóság objektív bemutatása,
- ítélőképesség fejlesztése,
- környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítása,
- pozitív viszonyulás kialakítása a természeti-, emberi-, tárgyi környezethez – óvó-védő tevékenység eredményeként, környezetvédelem, természetvédelem, a környezettudatos magatartás megalapozása,

- környezettudatos magatartás alapozása, alakítása,
- a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője,
- közvetlen környezetünk esztétikus rendezettségének alakítása,
- az évszakokhoz kapcsolódó megfigyelések és a néphagyományőrző tevékenységek kapcsolatának megláttatása,
- mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggések felfedeztetése, megtapasztaltatása, megbízható képzetek kialakítása, játékos formában,
- matematikai tapasztalatok nyújtásával az értelmi képességek, az ítélőképesség fejlesztése, összefüggések megláttatása, matematikai szókincsbővítés pontos fogalom használatával, számfogalom megalapozása,
- szokások, szokásrendszerek, magatartásformák alakítása, kulturált viselkedésre nevelés,
- jeles napokhoz fűződő környezetalkító tevékenységek tervezése.

Tartalom:

Társadalmi környezet

- család, családtagok, a család élete,
- óvoda épülete, az. óvoda környéke,
- felnőttek munkája, foglalkozások, gyerekek tevékenysége,
- felnőttek tisztelete, munkájuk megbecsülése,
- viselkedési formák; köszönés, megköszönés, kérés, megszólítás...
- ember testrészei, külső tulajdonságai,
- érzékszervek megnevezése, ápolása,
- egészséges életmód, egészség megőrzése,
- közlekedési eszközök: személyszállítók – teherszállítók, vízi - légi – szárazföldi,
- helyes közlekedési magatartás kialakítása,
- környezetünk megóvása, tisztántartása, környezettudatos magatartás kialakítása,
- környezetünk színei és színárnyalatai.

Természeti környezet

- természet változásai - évszakok - időjárás: év, hónap, hét, nap, napszakok,
- munkálatok a kertekben,
- gyümölcsök, zöldségfélék,
- időjárás és öltözködés összefüggései,
- növények ápolása, gondozása,
- állatok tulajdonságai, életmódjuk, gondozása, hasznuk,
- állatok és kicsinyeik, csoportosításuk lakhelyük szerint,
- vadállatok, vadon élő állatok,
- ház körül élő állatok, háziállatok,
- vízben élő állatok,
- bogarak, rovarok,
- madarak.

Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

- megfigyelések, összehasonlítások, szétválogatások különböző szempontok szerint,
- mennyiségek összehasonlítása; - több - kevesebb - ugyanannyi,
- hosszabb – rövidebb, alacsonyabb – magasabb, szélesebb – keskenyebb,
- sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok szerint (tőszámnevek, sorszámnevek),
- sorba rendezés egyéb szempontok szerint,

- halmazok keletkeztetése (hozzátevés, elvétel, egyenlővé tétel a tízes számkörben),
- soralkotások, sorváltozások balról - jobbra, föntről- lefele,
- állítások megfogalmazása (igaz - hamis eldöntése),
- tapasztalatszerzés a geometria körében,
- testek - síklapok felismerése, megnevezése,
- építés szabadon testekből,
- építés (letakarás) síkmértani formákból,
- tükörrel való tevékenység, mozgások a tükör előtt, térbeli percepció kialakítása,
- szimmetria, szimmetrikus alakzatok keletkeztetése,
- tájékozódó képesség, fejlesztése térben és síkban;
- irányok, arányok megfigyelése (bal - jobb, alá - fölé, mellé, közé, előtt - mögött, vízszintes - függőleges),
- térbeli helyzetek (ferde, görbe, álló, fekvő, eleje - közepe - vége, első- utolsó, fenn-lenn, felső-középső- alsó).

Óvodánk hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei:

Az ünnepeket a mindennapok együttélésében gyakorolt szociális viselkedés, a jeles napok szokásai, viselkedésmintái gazdagítják. Az állami, egyházi és jeles napok megünneplését a megfelelő zenei és anyanyelvi alkotások megválasztásával, ábrázoló tevékenységgel tesszük élményszerűvé. Az ünnepi készülődés élményei maradandóvá válnak a gyermek számára, mely során az óvodapedagógus érzelemfokozó hangulati elemeket helyez előtérbe, az ünnepnap a gyermeknek a kiteljesedést adja. Ezekben a jeles napokon a feldíszített csoportszoba, a csinos öltözék, az ünnepi asztal, a rendkívüli napirend, az ünnepi hangulat, az öröm és a szeretet kimutatása az igazi ünneplés a gyermek számára. Az egyes ünnepek előkészületeibe óvodapedagógusaink a szülőket is bevonják. Alkalmat teremtünk az ünnepekhez kapcsolódó szokások, népi játékok, énekes játékok, mesék, versek, mondókák megismerésére.

Ünnepeket, jeles napokat és néphagyományörző tevékenységeket csoportonként és óvodai szinten szervezünk:

Óvodai szintű:

- Kirándulás
- Őszi barkácsdélután
- Mikulás napja
- Adventi készülődés
- Farsang
- Gyermeknap
- Családi sportnap

Csoport szintű:

- Kirándulások
- Szüretelés
- Március 15.
- Húsvét
- Pünkösddőlés
- Zöld ünnepek
- Születésnap
- Anyák napja
- Nagyok búcsúja

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermek olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- képes az önálló véleményalkotásra, döntéshozásra az őt és szűkebb környezetét érintő kérdésekben,
- a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését,
- ismeri a helyi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit,

- ismeri az emberi kultúrákat, emberi érzelmeket, emberi szerepeket, kapcsolatokat,
- viselkedésével alkalmazkodik a társadalom normáihoz,
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ismeri társai nevét, jelét, az óvoda dolgozóit, saját személyes adatait,
- tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napszakokat észreveszi a világosság – sötétség váltakozását és hatását a növények, állatok, emberek viselkedésére,
- megnevezi testrészeit, érzékszerveit, azok funkcióit,
- ismeri a felnőttek munkáját,
- ismeri a természet élővilágának változásait a születéstől a növekedésen, átalakuláson, fejlődésen át az elmúlásig (ember, állat, növény),
- ismeri a közlekedés eszközeit, (vízi, légi, szárazföldi) gyakorlott az alapvető közlekedési szabályokban,
- ismeri a természetbeni mozgásokat, ember, állat, természet, időjárás hangjait, a levegő tulajdonságait,
- ismeri a környezetében található növényeket, (fa, virág, zöldség, gyümölcs) azok fejlődését és az időjárás változása közötti alapvető összefüggéseket, az időjárás hatását az élővilágra,
- ismer háziállatokat, vadon élő állatokat, közvetlen környezetében lévő állatokat, azok élőhelyeit, életmódjukat, táplálkozásukat,
- ismeri a színeket, azok világosabb és sötétebb árnyalatait,
- ismeri az égitesteket és a nappalok, éjszakák váltakozását,
- képes jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére, összehasonlításait szóban kifejezni, mások megállapításainak igazságát megítélni, érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat,
- képes önállóan hosszúság jellegű mennyiségeket összemérni,
- képes két halmazt párosításokkal összemérni,
- elő tud állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet,
- tud számlálni legalább 10-es számkörben,
- azonosítani tud különböző helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat, másolással megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat,
- képes geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni,
- a térbeli tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok és állások megkülönböztetése, érti és követni tudja az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat.

7.2.2 Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt, mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki- érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese- képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is

megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok- okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A tudatosan választott, előszavas mesék befogadását a csoportban kialakított rítusok segítik.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Célunk: A 3-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének elősegítése. Nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése a gyermekirodalom esztétikai-művészi hatásaival, a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek (bábjáték, dramatizálás) sajátos eszközeivel. A gyermekek világról való ismereteinek bővítése, pozitív emberi kapcsolatokra tanítás, önismeret, önértékelés elősegítése. A klasszikus és a kortárs gyermekirodalom megismertetése gyermekeinkkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a mindennapos meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez szükséges nyugodt, szeretetteljes légkör, hely, idő megteremtése, mely biztosítja a gyermek lelki nyugalomát,
- anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés,
- a gyermek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyek megalapozása,
- a felhasznált irodalmi anyagok összeállításával igazi művészi élmény biztosítása,
- életkornak megfelelő klasszikus és kortárs irodalmi alkotások felhasználása,
- lehetőség megteremtése a gyermek saját vers- és mesealkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására,
- a gyermek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel,
- mintaértékű, személyes példaadás,
- változatos irodalmi élmények nyújtásával a vágy felébresztése a könyv, a színház iránt, így válik a gyermekből az esztétikai élményekre érzékeny, művelt ember,
- lehetőség és feltételek biztosítása a bábozásra, dramatikus játékokra,
- az önérvényesítő, önkifejező gyermeki törekvések segítése,
- az irodalmi élményből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok),
- természethez való pozitív érzelmi kötődés erősítése a meséken keresztül,
- a hagyományos paraszti élet hétköznapijaihoz mesék, játékok igényes válogatása a gyermekek életkori sajátosságait és érzelemvilágát figyelembe véve.

Tartalom:

Irodalmi művek hallgatása, előadása:

- mondókák (népi mondókák, kiszámolók, hintáztatók)
- mesék (állat-, tündér-, tréfás-, csali-, láncmesék, népmesék, műmesék, novellamesék)
- verses mesék
- versek (népköltészeti alkotások, klasszikus és mai költők gyermekversei)

- irodalmi művek eljátszása (dramatizálás, bábozás)
- könyvek, folyóiratok nézegetése
- színházi élmények nyújtása

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- szívesen hallgat mesét, mondókát, verset,
- ő maga is szívesen mond verset, mondókát, mesét,
- képes végighallgatni a mesét,
- fejlődik erkölcsi, esztétikai érzéke,
- igényli a hallottak újrhallgatását,
- képes megjegyezni a mese, vers szereplőit, cselekményét,
- képes önállóan, vagy az óvodapedagógus segítségével történet kitalálására, folytatására,
- képes a sokszor hallott mese dramatizálására,
- képes korának megfelelő témájú és idejű színházi-, bábelőadás megtekintésére.

7.2.3 Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, az zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének- zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A csoportok sajátosságainak megfelelően megválogatott zenei anyag, a néphagyományok, népi játékok meghatározó szerepet töltenek be a nemzeti nevelésben.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Célunk: a zene iránti érdeklődés felkeltése, mely által kialakulnak a gyermek zenei élmények befogadásához szükséges képességei. A népi énekes játékok megszerettetése, zenei ízlés és mozgáskultúra formálása. A zenei képességek fejlesztésén túl, zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, boldog emberré nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek zenei élményekhez juttatása, zenei érdeklődés felkeltése, ébrentartása,
- differenciált képesség és készségfejlesztés,
- az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások által a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítása, zenei önkifejlesztésének elősegítése,
- a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése (léggör, hely, idő, eszköz),
- a gyermek zenei ízlésének és esztétikai fogékonyságának formálása,
- zenei anyanyelv megalapozása, a nyelvi kommunikációs fejlődés elősegítése,
- a zenei élmények hatására akaratilag élet alakítása, a szocializáció segítése, társas kapcsolatainak alakítása, mélyítése,
- az ünnepekhez kapcsolódó szokások, hagyományok ápolása,
- zenehallgatásra nevelés,

- a zenehallgatási anyag kiválasztásánál a nemzetiségi, etnikai kisebbségben lévő gyermek hovatarozásának figyelembe vétele,
- a gyermek figyelmének felkeltése a környezet hangjai iránt,
- az óvodapedagógus pozitív viszonya a zenéhez, megfelelő zenei műveltség,
- lehetőség teremtése a gyermek zenei önkifejező módjának gyakorlására,
- népi hangszerek megismertetése.

Tartalom:

- magyar népi énekes és mozgásos játékok, mondókák (egy és kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, lovagoltatók.), körjátékok és dalaik, más népek dalai,
- magyar népszokások, hagyományok dalai, játécai, táncos játékok (lakodalmas, alakoskodók...),
- gyermekeknek írt műdalok, alkalmakhoz illő dalok, kortárs alkotások, más népek dalai, játécai,
- hangszeres zene hallgatása,
- hangszerekkel való ismerkedés.

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- szívesen és élvezettel énekel, mondókázik, játszik énekes játékokat,
- élvezettel képes zenét hallgatni,
- képes dalok éneklésére, ismert dallamok dúdolására, ritmus, mozgás rögzítésére,
- törekszik egyszerű dallammotívum tiszta visszaéneklésére,
- megkülönbözteti a zenei fogalom párokat (magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú), képes alkalmazni is azokat,
- tud felelgetős játékokat csoportban, társsal énekelni,
- felismeri a már tanult dallamot dúdolásról, hangszeres játékról, kezdő-, belső- vagy záró motívumról, mondókákat ritmusukról,
- megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, érzékeltetni is tudja,
- képes egy motívumnyi ritmust visszatapsolni,
- képes a járás és lépés változatos formáit alkalmazni (dobbantás, koppantás, átbújás.),
- ismer ritmushangszereket, néhányat meg is tud szólaltatni,
- ismernek egyszerű táncos, mozgásos elemeket, nép táncos játékot (kaputartós, lakodalmas),
- óvodapedagógus segítségével megpróbál szöveghez dallamot, dallamhoz mozgást, játékot kitalálni,
- ismer alkalomhoz illő, ünnepekhez kapcsolódó dalokat.

7.2.4 Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Célunk: A gyermek testi képességeinek sokoldalú, harmonikus fejlesztése. A gyermek egészségének megőrzése, megóvása. A gyermek mozgásműveltségének alakítása, mozgástapasztalatainak bővítése és természetes mozgásigényének kielégítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a szervezet általános, sokoldalú képzésével a testi fejlődés biztosítása, az összes szerv és szervrendszer működésének, javításának biztosítása, a végtagok, törzsizomzat sokoldalú, arányos erősítése, fejlesztése,
- motoros képességek javítása: kondicionálás (erő, gyorsaság, állóképesség), mozgás koordinációs képesség (ügyesség), hajlékonyság, lazaság fejlesztése,
- mozgásműveltség kialakítása: mozgásjártasságok, készségek kialakítása, azok gazdaságos kivitelezése és szép végrehajtása,
- verbális képesség fejlesztése (testrészek nevei, téri tájékozódás, laterialitás kifejezései, mozgásformák megnevezése),
- a konkrét értékelés megfogalmazásával, a pozitív énkép alakulásának támogatása,
- játék, versenyigény felkeltése, kielégítése, a mozgás megszerettetése, egészséges versenyszellem alakítása, alkalmazkodóképesség, közösségi érzés kialakítása,
- lehetőség szerint minden gyermek számára, a folyamatos és önálló gyakorláshoz szükséges eszközök biztosítása,
- a társakkal való együttmozgás során a gyermek én-határainak, a másik egyén észlelésének, önfegyelmének, tolerancia kialakulásának, kooperáló képesség fejlődésének elősegítése,
- változatos, differenciált párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra,
- a gyermekek egyéni szükségleteinek, képességeinek figyelembevétele (fejlettség, terhelhetőség megismerése),
- a kevésbé ügyes gyermekek mozgáskedvének felkeltése, megtartása, az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok felkínálásával,
- családi szemléletformálás.

Tartalom:

- Mozgásfejlesztés a szabad játékban
- Mozgásfejlesztés a mozgás foglalkozás és a mindennapos mozgás keretében
A tevezett mozgástevékenységek strukturális elemei:
  - játékok (szerep-, utánzó- és futó játékok, szabályjátékok, küzdő játékok),
  - rendgyakorlatok,
  - szabad gyakorlatok,
  - koncentrációs mozgásgyakorlatok (kézi szerek, mozgáskotta)
  - járások, futások, szökdelések, ugrások, dobások,
  - támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok,

- Az óvoda által szervezett egyéb mozgáslehetőségek
  - tartásjavító torna,
  - séták, kirándulások (csoport-, vagy óvodai szinten),

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermek szeret mozogni, mozgásában kitartó,
- a mozgásfejlődés során elsajátítja a természetes mozgásokat,
- ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni,
- képes sort és kört alkotni,
- képes kitartó futásra, futás közben irányt változtatni,
- képes kisebb akadály átugrására,
- tud páros és egy lábon szökdelni,
- képes egyensúly gyakorlatok végrehajtására,
- képes tornaszerekkel gyakorlatokat végezni,
- tud egy helyben labdát vezetni,
- képes egykezes felső dobással célba dobni,
- be tudja tartani a szabályokat,
- mozgás közben képes együttműködni társaival, figyelmes velük szemben,
- képes saját és társai testi épségére vigyázni.

7.2.5 Rajz, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális tevékenység a művészeti nevelés körébe tartozik, mely érzékszerveken, érzelmeken átható folyamat. A gyermek fogékonysága által minden őt körülvevő környezeti ingerre érzékenyen reagál. A gyermek más és más esztétikai élményekkel érkezik az óvodába, amely egyrészt kompenzáló szerepet tölt be, másrészt alakítja az esztétikum iránti fogékonyságot. A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére, fejlődik esztétikai ítélőképessége.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi- plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér- forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Célunk: az életkornak megfelelő vizuális tapasztalatok nyújtásával, sokszínű, összetett tevékenységek biztosításával a gyermek váljon képessé a képi, térbeli megjelenítésre, alakuljon képi gondolkodása. Az ábrázoló tevékenységgel az örömteli cselekvés biztonságos önkifejezés elérése.

Óvodapedagógus feladatai:

- megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelveivel és eljárásaival,
- a gyermeki személyiség fejlesztése műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés folyamán,
- a gyermek élmény és fantáziavilág gazdagodásának és annak képi kifejezésének segítése a sokoldalú, változatos tevékenységek által,

- a gyermek tér, forma és szín képzeleinek gazdagodásának, képi gondolkodás fejlődésének, szép iránti nyitottságának, igényének alakítása,
- biztosítani a gyermek élményei, fantáziája és megfigyelései képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét, a gyermeket az alakítás öröméhez juttatni,
- a gyermeket nyitott problémák elé állítani, lehetőséget biztosítani a kísérletezéshez, alkotáshoz, önkifejezéshez,
- minél több ötlet, megoldási lehetőség biztosítása életkornak megfelelő tapasztalatok nyújtásával, a téma iránti érdeklődést sokoldalú és érzékletes szemléltetéssel, az érzékek felelevenítésével segíteni,
- a vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozatásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése,
- különböző vizuális képességek fejlesztése, kézmozgás finomítása, íráshoz szükséges mozgás koordináció fejlesztése,
- gyermekek megismertetése a népi kismesterségekkel,
- gyűjtési alkalmak szervezése a természetes anyagok, termékek, termények beszerzésére, a különböző technikák kipróbálására,
- az ünnepekhez, jeles napokhoz kötődő jelképek elkészítése,
- az esztétikus környezet iránti igény kialakítása alkotás közben.

Tartalom:

- vizuális játékok a térszemlélet, téri tapasztalások fejlesztéséhez
- megfigyelést fejlesztő játékok
- tevékenységek vegyes anyagokkal
- játékos tevékenységek papírral (tépés, vágás, gyűrés....)
- képalakítás, képrendezés élmény, emlékezet alapján
- rajzolás élmény, emlékezet alapján (különböző eszközökkel, különböző felületre)
- festés, színkeverés
- kevert technikai eljárások
- sokszorosító technikai műveletek
- plasztikai munkák, építések
- egyéb kézimunkázás, technikák megismertetése (szövés, fonás....)
- képző és művészeti alkotásokkal való megismerkedés

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- képalkotásban egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit, használja a képi kifejezés változatos eszközeit, formáit,
- fokozott önállósággal tudja használni a megismert technikákat,
- megfelelően használja az eszközöket, kialakul a megfelelő ceruza fogása,
- színhasználatában érvényesíti kedvenc színeit, megnevezi a színeket, azok világos és sötét árnyalatát,
- téralakításban, építésben tevékenyen részt vesz,
- plasztikai munkái egyéni, részletezőek, megfigyelései, elképzelései alapján tevékenykedik,
- önállóan és csoportosan is készít és díszít játékokat, ajándékokat, egyéb tárgyakat, törekszik az esztétikus megjelenítésre,
- rendelkezik koordinált szem és kézmozgással,
- rácsodálkozik a szép látványára,
- az elsajátított képességeit, tapasztalatait képes különféle élethelyzetben alkalmazni.

8 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

Inklúzió, integráció

Óvodánk pedagógiai légkörét, az itt dolgozók szemléletét áthatja az inkluzív (befogadó) pedagógia elveivel való azonosulás, a fokozott differenciálásra törekvés, hiszen minden gyermek más.

A 3-6 éves kori fejlődési szakaszban megy végbe a különböző észlelési funkciók (látás, hallás, tapintás, téri tájékozódás) differenciálódása, egyre pontosabb működése, valamint az észlelési és motoros funkciók fokozatos összerendeződése, integrációja.

Az írás, olvasás számolás elsajátításához szükséges pszichikus funkciók integrálódásának előremozdítása, megsegítése a későbbi iskolai nehézségek megelőzését, csökkentését eredményezi.

A fejlesztés a gyermek életkori és egyéni fejlődési sajátosságaihoz illeszkedő, tudatosan tervezett eljárásokkal történő támasznyújtás.

A fejlesztés formái:

- *prevenció*: célja, a későbbi tanulási és az ehhez kapcsolódó magatartási problémák megelőzése, tudatos odafigyeléssel, támogatással, a legközelebbi fejlődési zóna bemérésével. A gyermekek óvodába kerülésével kezdődik és az óvodából való távozásáig tart, valamint minden gyermekre kiterjed.
- *korrekció*: a fejlődési ívben bekövetkezett megakadás, elmaradás rendezésére irányuló fejlesztő pedagógiai beavatkozás. (Különös tekintettel a még egy évet óvodában maradó gyermekekre). A korrekciós fejlesztés megtervezése, az elakadás szintjéig lép vissza és adekvát eljárásokkal rendezi a funkciózavarokat, elmaradásokat. Ehhez keres speciális foglalkozási formákat, eszközöket.

A tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő célirányos foglalkozások meghatározása:

- Gyógypedagógusi, fejlesztőpedagógusi foglalkozások
- Óvodapszichológusi foglalkozások
- Egyénre szabott differenciált foglalkozások

Óvodánkban szakképzett fejlesztőpedagógus foglalkozik az arra rászoruló gyerekekkel.

A fejlesztő pedagógus feladatai:

- szűrés, a gyermek megfigyelése a csoportban, előre meghatározott megfigyelési szempontok szerint,
- konzultáció az óvodapedagógusokkal,
- a gyermek egyéni megfigyelése, szűrése a fejlesztő szobában, a megfigyelések rögzítése a gyermek nyilvántartásában, az anamnézis lappal együtt,
- egyéni fejlesztési terv elkészítése, fejlesztő munka,
- kontroll vizsgálatok végzése,
- kapcsolattartás (szülőkkel, óvodapedagógusokkal, logopédussal, Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel).

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekek típusai:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermekek
  - Sajátos nevelési igényű gyermekek
  - Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
  - Kiemelten tehetséges gyermek
- A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint:

- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek
- Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek

8.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

Napjainkban jogos társadalmi elvárás az óvodai neveléssel szemben, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek is társaik körében nevelkedjenek és készülhessenek fel az iskolai életre.

A 3-6-7 éves korú gyermekek fejlődési sajátossága, hogy a megtapasztalt események, történések, közösségi és egyéni élmények kihatnak a későbbi társadalmi szemléletük alakulására. Ezért nagyon fontos, hogy már ebben a korai életszakaszban megtapasztalják társaik különbözőségeit. A tapasztalatok feldolgozását megfelelő pedagógiai módszerekkel segítve kialakul a toleranciájuk.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Az a gyermek sajátos nevelési igényű, aki a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- pszichés fejlődés zavarai miatt a tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

A szakértői bizottság szakvéleménye alapján intézményünk ellátja a **mutista** és **beszéd fogyatékos** gyermekek integrált óvodai nevelését.

Célunk: a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentése, az Alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak és célkitűzések megvalósítására való törekvés. Az óvodai nevelést és a részükre folyamatosan biztosított speciális fejlesztést követően - gyermeki jogukat is gyakorolva - képességeiknek megfelelő iskolatípusba kerüljenek.

Az egyenlő esélyek megvalósulásának alapfeltétele, hogy olyanná kell formálni a befogadó közeget, hogy a gyermek jól tudjon benne fejlődni és már gyermekkorban megtalálja helyét a társadalomban.

Óvodapedagógus feladatai:

- prevenció és korrekció,
- a fellépő problémák azonnali felismerése,
- kapcsolatfelvétel a szakirányú ellátással,
- a gyermekek testi és lelki, értelmi szükségleteinek teljesítése,
- elfogadó magatartás, az egyéni bánásmód,
- egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztés,
- sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel,
- társas kapcsolatok alakulása és a személyiség fejlődésének elősegítése, érzelmi élet fejlesztése, önbizalom erősítése,
- kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- szükség esetén egyéni fejlesztési terv készítése,
- speciális eszközök és módszerek alkalmazása, egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában,
- családdal és segítő szakemberekkel való kapcsolattartás és együttműködés.

Személyi feltételek

Az intézményünkbe járó - szakértői vélemény alapján - sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű ellátását fejlesztő pedagógus és logopédus segíti.

Tárgyi feltételek

A fejlesztő munkához szükséges eszközök, szakkönyvek, fejlesztő játékok, részképességenként játék- és feladatgyűjtemény rendelkezésünkre állnak.

8.2 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN)

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társaskapcsolati problémákkal tanulási, magatartás szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A beilleszkedési, tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése az óvodában a szakértői vélemény alapján történik. Speciális fejlesztésüket gyógypedagógus végzettségű fejlesztőpedagógus végzi.

Célunk: Befogadó, inkluzív környezet megteremtésével, neveléssel a beilleszkedési, tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermekek beilleszkedésének segítése a csoportjukban, az óvodai gyermekközösségbe. A szocializációt, kommunikációt segítő eljárásokkal a gyermekek alkalmassá válnak a társas együttélésre, a közösségi szabályok betartására. Egymás, a másság elfogadása, elfogadtatása. A pozitív tulajdonságokra építve készségeik, képességeik, személyiségük harmonikus fejlődésének segítése, kiemelkedő képességeik erősítése.

Feladataink:

- A szakértői vélemény alapján a kompetenciahatárok betartásával a BTMN gyermek egyéni, differenciált fejlesztése.
- Speciális módszerekkel (pl. drámajáték segítségével) a gyermek közösségbe való beilleszkedésének, viselkedésének segítése.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok fejlesztése.
- Együttműködés a gyermek egyéni fejlesztésére kijelölt kompetens szakemberrel.

Személyi feltételek

Az intézményünkbe járó – szakértői vélemény alapján – BTMN-s gyermekek szakszerű ellátását a gyógypedagógus végzettségű fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus segíti.

Tárgyi feltételek

A fejlesztőmunkához szükséges eszközök, szakkönyvek, fejlesztő játékok, részképességek játék- és feladatgyűjtemény rendelkezésünkre állnak.

8.3 Kiemelten tehetséges gyermek

Az óvodás gyerekeknél tehetségigérettről, tehetségre irányuló hajlamról beszélhetünk.

Tehetséges az a gyermek, aki a kiváló adottságai alapján magas szintű teljesítményre képes valamilyen tevékenységterületen.

A fejlődés belső menete és a környezeti hatások (nevelés) szerepet játszanak ennek az ígéretnek a megvalósulásában, alakulásában. A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, iskola, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

Óvodánk kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel segíti, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.

Korán megmutatkoznak a művészi és pszicho-motoros képességek (testi ügyesség, kézügyesség), zenei képességek (hallás, ritmusérzék), rajzkészség.

Óvodáskorban megmutatkoznak a kiemelkedő szociális, esetleg vezető képességek is (pl. empátia, szervező képesség, döntéshozói képesség).

Sok kiváló képességű gyermek harmonikusan fejlődik, de gyakori, hogy kiváló képességű gyermeknél egyéb területeken – pszicho-motoros, érzelmi-szociális fejlődés – lemaradás tapasztalható.

Az óvodai tehetséggondozás első lépése, a tehetség azonosítása, felismerése.

Az óvodai tehetséggondozásban a legfontosabb feladat az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalási lehetőség biztosítása, a gyermek egész személyiségének harmonikus kibontakoztatása.

A tehetséges gyermek jellemzői:

- pozitív viselkedésjellemzők: gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, kreatív, elmélyült, érdeklődő, kritikus,
- negatív viselkedésjellemzők: erős kritikai érzékű, energikus, megszállott, néha nehezen találja meg a hangot társaival, egyenlőtlen fejlődés jellemzi,
- átlag feletti általános képességek (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség),
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális),
- kreativitás (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység),
- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció.

Célunk: az, hogy fejlesszük a tehetséges gyermek erős oldalát, differenciált feladatokkal, játékokkal. Mélyítsük el tudását, erősítsük a gyermek tehetségével összefüggő gyenge területeket, amelyek megnehezítik vagy megakadályozzák a tehetség fejlődését.

Óvodapedagógus feladatai:

- komplexitás, az egész személyiség fejlesztése,
- életkori sajátosságok figyelembe vétele,
- a fejlődés folyamatos nyomon követése (a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik),
- rendszeresség, rugalmasság, a gyermek teherbíró képességének, aktuális állapotának figyelembe vétele,
- folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció,
- fokozatosság elvének biztosítása, a fejlődési lépcsőfokok betartása,
- biztonság, nyugalom biztosítása, elfogadó légkör kialakítása,
- indirekt megközelítési módok előtérbe helyezése,
- egyéni és mikro-csoportos tevékenykedés, amelyben fontos a játékoság, kreativitás, biztosított a sikerélmény, az öröm.

8.4 Hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos (HHH) helyzetű gyermek

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol – az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni. A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy ezeket a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülőkkel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható

meg. Az együttműködés során az óvodapedagógusoknak és a fejlesztő pedagógusnak – helyzetüknél és képzettségüknél fogva – kiemelt szerepük és felelősségük van.

Gyermekeink szociokulturális háttere színes képet mutat. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket toleráló légkörben ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére és a sikerélményre. Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a máságot, erre neveljük gyermekeinket is.

Célunk: a személyre szóló nevelés végső célja az önfejlesztő személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítését. Óvodai nevelésünk célja ezen képességek megalapozása.

A pedagógusok feladatai:

- a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- az optimális ideig tartó óvodáztatás biztosítása,
- az intézményes nevelésbe való beilleszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés, differenciálás,
- a tanulás és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése,
- szociális képességek fejlesztése,
- csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása,
- az együttműködés és a kötődés képességének fejlesztése,
- biológiai szükségletek, a komfortszükségletek kielégítése, egészségtudat kialakítása,
- konfliktusmegoldó képesség fejlesztése,
- önértékelési motívumok fejlesztése, mint az önbizalom és az önbecsülés,
- szókinccs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése,
- kooperatív tanulási technikák alkalmazása,
- szülőkkel való partneri együttműködés, tájékoztatás,
- a gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi vizsgálat kezdeményezése,
- a szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés.

8.5 Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló és különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbetegszakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Fontosnak tartjuk a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, mely által eljutnak az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, értelmi, szociális és testi fejlettséghez.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása a törvényi előírásoknak, a szakorvosi dokumentumok, valamint a szülővel, ill. szükséges estén a fenntartóval való egyeztetés során kialakított rendben történik (pl. diabéteszes gyermek ellátása).

8.6 Fokozott kockázatú betegséggel diagnosztizált gyermekek ellátása

Kiemelt figyelem kell, hogy irányuljon a diabéteszsel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére, ellátására. Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek ellátását feladat specifikus munkaköri leírás alapján, a jogszabályban rögzített feltételekkel rendelkező dolgozónk végzi. A fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekekre minden dolgozó kiemelt figyelmet fordít, az adott csoportba tartozó gyermekek pedagógiai felkészítését – a megvalósítás folyamataiba bevonva a pedagógiai munkát segítők is - az óvodapedagógus tervezi meg és irányítja

A pedagógus feladatai:

- a gyermek egészségállapotának megismerése, különös tekintettel a diabéteszsel élő és a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, egészségének megőrzése
- a diabéteszes gyermekek ellátásához kapcsolódó továbbképzési kötelezettség, melynek érintettjei a pedagógiai munkát segítők is lehetnek
- a szülőkkel együttműködve a diabéteszes, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermek napirendjének tervezése oly módon, hogy a gyermek a lehető legoptimálisabban és biztonságban vehessen részt a szervezett tevékenységekben

9 GYERMEKVÉDELEM

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 17.§ (1) bekezdése értelmében az óvoda és minden munkatársa köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtónál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, vagy más egyéb veszélyeztető ok fennállásakor.

Az óvodai nevelés során a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben. A hátrányos megkülönböztetés tilos! Az óvodai nevelés és nevelést-oktatást kiegészítő pedagógiai szakszolgálatok igénybevétele ingyenes. Minden gyermek számára biztosított az óvodai neveléshez való egyenlő hozzáférés.

Óvodánkban gyermekvédelmi felelős tevékenykedik, aki koordinálja a gyermekvédelmi munkát.

Ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól. A gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről a szülőket a tanév elején tájékoztatjuk. A házirendben meghatároztuk azokat a védő-óvó eljárásokat, amelyeket a gyermekeknek az intézményben való tartózkodás során be kell tartaniuk.

Fel kell venni az óvodába azt a gyermeket, akinek felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.

Célunk: a prevenció, a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve segítségnyújtás. Olyan feltételek megteremtése, ahol minden gyermek biztonságban és jól érzi magát és képességeit, tehetségét a lehető legjobban ki tudjuk bontakoztatni.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős feladatai:

- a hátrányos helyzetű, a veszélyeztetett gyermekek felmérése és nyilvántartásba vétele, a gyermekvédelmi esetek folyamatos figyelemmel kísérése,
- a gyermekvédelmi tevékenységek összehangolása az óvodapedagógusokkal,
- szükséges esetben családlátogatás a csoport óvodapedagógusaival,
- a gyermek érdekében teendő intézkedésekről az óvodapedagógusok tájékoztatása,

- gyermekbántalmazás véelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező megléte esetén a gyermekjóléti szolgálat értesítése,
- a gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése,
- folyamatosan kapcsolattartás a családokkal foglalkozó szakemberekkel, intézményekkel,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályváltozások rendszeresen figyelemmel kísérése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartani,
- együttműködés a családdal, családlátogatások, szülői értekezletek szervezése,
- a hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatásának segítése,
- problémás esetekben a jelzés a gyermekvédelmi felelős felé,
- együttműködés a gyermekvédelem szakembereivel a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a fejlődést veszélyeztető körülmények feltárásában, megelőzésében, megszüntetésében,
- közreműködés az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában,
- a rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelentése,
- minden rendelkezésre álló eszközzel a gyermek családban történő nevelésének elősegítése.

10 ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE (TOVÁBBFEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK)

Törekszünk a szülőkkel, intézményekkel, fenntartóval, a nevelőmunkát segítő szakemberekkel való kapcsolattartásban a rendszerességre, naprakészségre, pontos információ cserére. A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában törekszünk a nyitottságra, kezdeményezőkézségre, a partnerközpontú működés elősegítése érdekében a partnereink elégedettségének elnyerésére.

Óvoda - Család kapcsolata

A gyermek nevelése elsősorban a család feladata. A családban és az óvodában nevelkedő gyermekért mind a két környezet felelős. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek harmonikus fejlődését.

Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze a szabad játék, ennek elfogadtatása, a teljesítményt már óvodáskorban előre helyező családoknál különösen fontos.

Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, hiszen a szülő tud a legtöbbet a gyermekről, ő ismeri a legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hatékony segítséget tudnak nyújtani egymásnak a gyermek személyiségfejlesztéséhez. Az óvodapedagógus a szülőkkel való együttműködés során figyelembe veszi a családok sajátosságait. Az együttműködés során elengedhetetlen feltétel, hogy a szülők és az óvodapedagógus kölcsönösen alkalmazkodjanak egymás elvárásaihoz, az óvodapedagógus és a szülő próbálja meg a két élettér közti folyamatosságot biztosítani.

A családok támogatása, segítése a hozzájuk illeszkedő módon, formában és mélységben történik (intervenció).

A családok bevonása, együttműködésük megnyerése gyermekeik érdekének szem előtt tartása mellett, különféle módon lehetséges (pl. barkács délutánok, fogadóórák, nyitott ünnepek).

Az óvodapedagógus feladatai:

- a családok megismerésére való törekvés,
- példamutató, helyes értékrend kialakítása,

- szoros partneri kapcsolattartás, a szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek óvodában végzett tevékenységéről,
- érzelmileg elfogadó, megértő, türelmes partneri szerep vállalása,
- nyitottság - a szülők érdeklődésének felkeltése az óvodai élet iránt,
- előítéletektől mentes közeledés minden családhoz, a családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása,
- alkalom biztosítása, hogy a szülő megtehesse észrevételeit az óvodai élettel kapcsolatban,
- közös gondolkodás, véleménycsere,
- a befogadó nevelésnek, a családok számára is érzékelhetővé tétele, megvalósítása,
- a családok szemléletének formálása abban a tekintetben, hogy az iskolára felkészítés, illetve az iskolai beilleszkedés elősegítése az óvodában 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, mely során az óvoda közvetetten segíti azt és kiegészíti a családi nevelést.

Óvoda – Fenntartó kapcsolata

A szakmai önállóság megtartása mellett a fenntartó meghatározza, hatékonyan irányítja és koordinálja az intézmény munkáját.

A fenntartó feladata a helyi közösségek nevelési elvárásainak felmérése nyomán a nevelés résztvevőinek bevonása a helyi döntéshozatalba. Az intézménnyel együtt megteremti az óvodai nevelés feltételrendszerét, hogy minden gyermek minőségileg garantált, a megfelelő fejlődés esélyét biztosító nevelési ellátáshoz jusson.

Óvoda - Bölcsőde kapcsolata

Fontos, hogy az átmenet a bölcsődéből az óvodába ne okozzon érzelmi megrázkódtatást a gyermekek számára.

Ennek feltétele a két intézmény gyermekközpontú szemléletén alapuló folyamatos, jól összehangolt nevelési gyakorlat. A gondozónők és az óvodapedagógusok közötti kapcsolat lehetővé teszi a gyermekek egyéni tulajdonságainak figyelembe vételét. Mindkét fél közösen felelős az átmenet fokozatosságának megvalósításáért.

Óvoda – Iskola kapcsolata

Óvodánk és az iskolák kapcsolatában kölcsönös nyitottság érvényesül.

Az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítésének feltétele a szoros együttműködés.

A gyermekek nem válnak egyik napról a másikra iskolásokká, ez egy folyamat, lassú átmenet, mely különböző mértékű, hosszúságú, egyénileg változó.

Az óvoda a gyermekek iskolai élethez szükséges készségek, képességek kialakításában tevékenyen vesz részt, melynek végső célja, hogy megfelelő képességek birtokában, örömmel, bizalommal és érdeklődéssel várják az iskolát.

Fontosnak tartjuk azon konzultációs lehetőségek felkutatását, melyeken az iskolák betekintést kaphatnak az óvodánkban folyó, kompetenciákat kialakító, támogató nevelésről.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai élettel. Ősszel pedig meglátogatjuk az első osztályos gyermekeket, amikor is információt kapunk beilleszkedésükről.

Részt veszünk az iskolák által - óvodásoknak - szervezett programokon (Budaörsi Mozgásfesztivál, rajzpályázatok,).

Óvoda – Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata

A Pedagógiai Szakszolgálat segítséget nyújt, a pszichológiai és pedagógiai, a beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, testi tünetekben megjelenő, bármely pszichés zavarral küszködő gyermekek és szülei számára.

Az esetleges problémák időben történő feltárása céljából óvodai szűrővizsgálatokat végez. Ebben a kapcsolatban az óvoda feladata a szűrővizsgálatokban való részvétel és tájékoztatás nyújtása.

Fejlesztőpedagógusunk rendszeresen vesz részt konzultációkon a település óvodáiban dolgozó fejlesztőpedagógusokkal.

Óvoda- Család és Gyermejkölési Szolgálat kapcsolata

Feladatunk a szociálisan hátrányos helyzetű, illetve a rendezetlen családi körülmények miatt veszélyeztetett gyermekek helyzetének javítása.

Felderítjük a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat és törekszünk a káros hatások megelőzésére. Amennyiben már pedagógiai eszközeink nem elegendők, akkor a gyermekvédelmi felelős segítségével intézkedést kezdeményezünk a Család és Gyermejkölési Szolgálat felé, ahol a család, problémájának megfelelő szakember segítségét veheti igénybe.

A gyermekvédelmi felelős rendszeresen részt vesz Család és Gyermejkölési Szolgálat által szervezett konzultációkon és együttműködik az illetékes szakemberekkel a gyermekek helyzetének a megoldásában.

Óvoda – Kulturális intézmények kapcsolata

A különböző kulturális intézmények (könyvtár, művelődési ház, bábszínház) sajátos lehetőségeit tudatosan használjuk fel a nevelőmunkánkban.

A könyvtár alap- és kiegészítő tevékenységei révén Budaörs egyik meghatározó szellemi és kulturális központja. A gyermekkönyvtár által kínált lehetőségekről (zenehallgatás, rajzfilmek vetítése, kézműves foglalkozások,) folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

A művelődési központban a gyermekek számára havonta rendeznek bábelőadásokat, de számos más eseményeket is meglátogathatnak a gyermekek (néptánc foglalkozások, kézműves foglalkozások).

Óvodánkban többször is vendégszerepelnek bábművészek, énekes művészek a gyermekek örömeire.

Óvoda – Egészségügyi szolgálat kapcsolata

Az óvoda védőnője a rendszeres tisztasági ellenőrzést végez illetve szükség esetén segítségünkre van az egyes gyermekek családi háttérének felderítésében.

Prevenációs céllal lehetőséget biztosítunk egészségügyi szűrővizsgálatok elvégzésére.

Partnereinkkel az igény és elégedettség mérések eredményeinek tükrében kívánjuk továbbfejleszteni kapcsolatainkat

11 ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

11.1 A Pedagógiai Program jogállása

A Budaörsi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése, valamint a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet vonatkozó rendelkezései alapján készült.

A Pedagógiai Program az intézmény szakmai alapdokumentuma, amely meghatározza az óvodában folyó nevelőmunka célját, feladatait, eszköz- és eljárásrendszerét.

Jogelődje:

A 36/2025 (V.21.) határozattal elfogadott Budaörsi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programja (2025).

A jelen dokumentum elfogadásával a 36/2025 (V.21.) számú határozattal jóváhagyott Pedagógiai Program hatályát veszti.

11.2 Hatálybalépés és érvényesség

A Pedagógiai Program:

- a nevelőtestület elfogadását követően,
- a fenntartó jóváhagyásával,
- a kihirdetés napján lép hatályba.

Hatálya kiterjed:

- az intézmény valamennyi köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló munkatársára,
- az intézményben nevelt gyermekekre,
- valamint az intézményben folyó pedagógiai tevékenység teljes körére.

Érvényességi ideje: visszavonásig vagy módosításig.

A dokumentum bevezetésének időpontja: .....

11.3 Felülvizsgálat és értékelés rendje

A Pedagógiai Program megvalósulását az intézmény nevelőtestülete folyamatosan figyelemmel kíséri.

A felülvizsgálat kötelező esetei:

- jogszabályi változás,
- fenntartói elvárás módosulása,
- intézményi szervezeti változás,
- szakmai ellenőrzés (tanfelügyelet) megállapításai,
- a program hatékonyságának indokolt felülvizsgálata.

Teljes körű felülvizsgálat időpontja: szükség szerint.

11.4 A módosítás rendje

A Pedagógiai Program módosítását kezdeményezheti:

- az intézmény igazgatója,
- a nevelőtestület tagja,
- szakmai munkaközösség,
- Szülői Szervezet,
- az intézmény fenntartója.

A módosítás elfogadásának rendje:

- Szakmai egyeztetés a nevelőtestület keretében.
- Nevelőtestületi elfogadás.
- Fenntartói jóváhagyás.

A módosított dokumentum a fenntartói jóváhagyást követően, a kihirdetés napján lép hatályba.

11.5 Nyilvánosság biztosítása

A Pedagógiai Program – a hatályos jogszabályoknak megfelelően – nyilvános dokumentum.

Megtekinthető:

- az intézmény hivatalos honlapján,
- az intézmény irattárában,
- az intézmény igazgatójánál,

- szülői kérésre egyeztetett időpontban.

A dokumentum nyilvánosságra hozataláért az intézmény igazgatója felel.

11.6 Felelősségi körök

A Pedagógiai Program végrehajtásáért:

- az intézmény igazgatója felelős,
- a szakmai megvalósításért a nevelőtestület tagjai felelősek,
- az intézményi dokumentáció naprakész vezetéséért az érintett pedagógusok felelősek.

Kelt Budaörs, 2026.02.17.

igazgató

12 LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Budaörsi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjában a szükséges módosításokat – a nevelőtestület közreműködésével – igazgatói hatáskörömben elkészítettem.

Budaörs, 2026. május 4.

Miehle Anna

Miehle Anna
igazgató

A Környezettudatos magatartásra és egészséges életmódra nevelés szakmai munkaközössége a Pedagógiai Program módosításával kapcsolatos véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta.

Budaörs, 2026. május 4.

Mezős Péter

a szakmai munkaközösség nevében

A Minőségirányítási Szakmai Munkaközösség a Pedagógiai Program módosításával kapcsolatos véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta.

Budaörs, 2026. május 4.

Kk

a szakmai munkaközösség nevében

A módosított Pedagógiai Programot jóváhagyta a Budaörsi Mákszem Óvoda fenntartója Budaörs Város Önkormányzata.

Budaörs, 2026.

L

a fenntartó képviselőjeként

NEVELŐTESTÜLETI ÉRTEKEZLET JEGYZŐKÖNYVE

Intézmény neve	Budaörsi Mákszem Óvoda
Székhelye / OM azonosító	2040 Budaörs, Patkó u. 2. / 202684
Időpont	2026. május 4.
Helyszín	Budaörsi Mákszem Óvoda, 2040 Budaörs, Patkó u. 2.
Jelen vannak	11 fő jelenléti ív szerint

Levezető elnök: Miehle Anna, igazgató	Jegyzőkönyvvezető: Gyarmati Csilla	Hitelesítő: Varga Szilvia
---	--	-------------------------------------

Határozatképesség:

A nevelőtestület létszáma: 11 fő, jelen van: 11 fő, az értekezlet határozatképes.

Napirend

1. Módosított Házirend elfogadása
2. Módosított Pedagógiai Program véleményezése
3. Módosított SZMSZ véleményezése

A nevelőtestület a napirendet egyhangúlag elfogadta.

1. napirendi pont: Módosított Házirend elfogadása

Az előterjesztő ismertette:

A pedagógusok bevonásával módosított házirend tervezetét a nevelőtestület valamennyi tagja elektronikusan megkapta. Az értekezletet megelőzően a pedagógusok részéről érkezett szóbeli visszajelzések, észrevételek alapján a szükséges módosítások megtörténtek.

A hozzászólások, észrevételek, javaslatok:

C.B.: Összességében alapos, mindenre kiterjedő a házirendünk, egyértelmű kereteket és biztonságos, kiszámítható környezetet teremt a közösségünk számára.

K.R.: Véleményem szerint kellően részletes, a törvényes, biztonságos és kiszámítható intézményi működést helyezi előtérbe. Nagy hangsúlyt kap benne a gyermekek jogainak védelme, a biztonságos környezet biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, valamint a szülőkkel való együttműködés fontossága. A jutalmazás és fegyelmezés elveinél megjelenő bátorító nevelés és az erőszakmentes kommunikáció korszerű pedagógiai szemléletet tükröz.

V.Sz.: Az házirend módosított verziója átgondolt, a törvényi elvárásokhoz igazodó dokumentum. Egyértelműen és közérthetően fogalmaz, így minden érintett (pedagógusok, szülők, fenntartó) számára világos kereteket biztosít. A dokumentum támogatja a

gyermekközpontú nevelést, megfelelő alapot biztosít az óvoda biztonságos mindennapi működéséhez, de nagy hangsúlyt fektet a szülőkkel való együttműködésre is.

B.K.M.: A házirend jelentősége az, hogy közvetlenül befolyásolja a gyermekek biztonságát, a nevelőmunka zavartalanságát és az intézményi együttműködés minőségét. A házirend akkor hatékony elsődleges belső szabályozónak, ha világos, közérthető, a szülők számára átlátható, és összhangban áll a magasabb szintű jogszabályokkal, - ezeket a kritériumokat a Budaörsi Mákszem Óvoda házirendje teljes mértékben tartalmazza. Enélkül fennáll a veszélye annak, hogy a szabályozás formálissá válik, és nem tölti be közösségépítő, normateremtő funkcióját.

Döntés / határozat:

1/2026 (V.04.) sz. határozatával a módosított Házirendet a Nevelőtestület elfogadta.

Szavazás eredménye:

11 igen / 0 nem / 0 tartózkodás

2. napirendi pont: Módosított Pedagógiai Program véleményezése

Az előterjesztő ismertette:

A pedagógusok bevonásával módosított Pedagógiai Program tervezetét a nevelőtestület valamennyi tagja elektronikusan megkapta. Az értekezletet megelőzően a pedagógusok részéről érkezett szóbeli visszajelzések, észrevételek alapján a szükséges módosítások megtörténtek.

A hozzászólások, észrevételek, javaslatok:

K.R. ismertette a Minőségirányítási munkaközösség véleményét a dokumentumról.

M.I.É. ismertette a Környezettudatos és egészséges életmódra nevelés munkaközösség véleményét a dokumentumról.

B.K.M.: Pedagógiai Programunk kiemelten értékesnek tekinthető, mivel hangsúlyt fektet a környezettudatos nevelésre, a környezetvédelemhez és a természeti értékek megóvásához kapcsolódó szokások alakítására. Pozitívum, hogy nem csak ismeretátadásra törekszik, hanem a mindennapi tevékenységekbe ágyazva formálja a gyermekek felelősségteljes szemléletét és viselkedését. Az egészséges életmód és az egészséges életvitel igényének alakítása szintén hangsúlyos elem, amely hozzájárul a gyermekek testi-lelki harmóniájának fejlődéséhez. A Pedagógiai Program erőssége, hogy komplex módon közelíti meg a táplálkozás, mozgás, egészség, lelki egészség témát, ezáltal hosszú távon is megalapozza a pozitív életvezetési szokásokat.

V.Sz.: A Pedagógiai Program módosításai megfelelnek a törvényi változásoknak, reagálnak a változó társadalmi környezet kihívásaira, segítik az intézmény szakmai munkájának magas színvonalú megvalósítását.

C.B.: Összességében értékrendi összhangban van a Pedagógiai Programunk az óvoda nevelési alapelveivel, az erkölcsi nevelés és a közösségi magatartásformák alakításával, mivel ez hosszú távú érték közvetítést jelent, és a fenntarthatóság iránti elköteleződést alapozza meg. A környezettudatos nevelés és az egészséges életmód kiemelése teljes mértékben illeszkedik a mai társadalmi kihívásokhoz és elvárásokhoz. A fenntarthatóságra nevelés már óvodás korban történő megalapozása pedagógiailag indokolt és előremutató.

3. napirendi pont: Módosított SZMSZ véleményezése

Az előterjesztő ismertette:

A pedagógusok bevonásával módosított SZMSZ tervezetét a nevelőtestület valamennyi tagja elektronikusan megkapta. Az értekezletet megelőzően a pedagógusok részéről érkezett szóbeli visszajelzések, észrevételek alapján a szükséges módosítások megtörténtek.

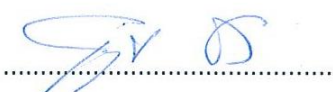
A hozzászólások, észrevételek, javaslatok:

K.R.: Úgy gondolom, hogy az SZMSZ jól felépített, átlátható és szakmailag átgondolt dokumentum. Egyértelműen megjelenik benne a gyermek mindenek felett álló érdeke, a biztonságos nevelési környezet biztosítása, a pedagógiai munka tudatos tervezése és ellenőrzése. A munkaidő, a helyettesítés és a rendkívüli munkavégzés szabályozása területén indokoltnak tartanám a még pontosabb, tételesebb jogszabályi igazítást, hogy a mindennapi gyakorlatban is teljes jogbiztonságot és kiszámíthatóságot nyújtson a pedagógusok számára.

Kelt: Budaörs, 2026. május 4.

Levezető elnök

Jegyzőkönyvvezető

Hitelesítő

Csatolmányok

jelenléti ív

egyéb: .....

Pedagógiai Program véleményezése – Budaörsi Mákszem Óvoda

A Budaörsi Mákszem óvoda Pedagógiai Programja egy jól strukturált, átgondolt és a hatályos jogszabályi környezethez illeszkedő Program, amely egyértelműen tükrözi az intézmény szakmai szemléletét és nevelési elveit. A gyermekközpontú attitűd az egész programot áthatja, hangsúlyozza a gyermek egyediségét. Az intézmény pedagógusai elkötelezettek az inkluzív nevelés iránt, és kiemelten kezelik a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, illetve a tehetséges gyermekeket. A dokumentum részletesen bemutatja az érzelmi, értelmi és szociális fejlesztés egységét. Az óvodai nevelés alapelveként jelenik meg a játék elsődlegessége mely által a tanulás élményszerű, tevékenységbe ágyazott formában történik. Az intézmény megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel rendelkezik: képzett pedagógusok, szakemberek (szakvizsgázott óvodapedagógusok, logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus), jól felszerelt környezet. Ez biztos alapot ad a Pedagógiai Program megvalósításához. A dokumentumból kitűnik, hogy az intézmény pedagógusai nagy hangsúlyt fektetnek a család és az óvoda közötti partneri kapcsolatra, ami kulcsfontosságú a gyermek fejlődése szempontjából. Munkaközösség-vezetőként megállapítható, hogy a Pedagógiai Program kiemelt hangsúlyt fektet a környezettudatos szemlélet és az egészséges életmód kialakítására, mely napjaink társadalmi kihívásaira hívja fel a figyelmet és jól integrált a mindennapi tevékenységekbe. A környezeti nevelés tapasztalatszerzésre épül, a természet közvetlen megismerésén keresztül valósul meg, ami pedagógiailag megalapozott és hatékony. Az egészséges életmódra nevelés szintén komplex módon jelenik meg: a mozgás, az egészséges táplálkozás, higiénia teendők és érzelmi biztonság egysége jól tükrözi a korszerű óvodapedagógiai szemléletet. Külön pozitívum, hogy ezek nem külön foglalkozásokhoz kötődnek, hanem a napi rutin részét képezik. A pedagógusok példamutató szerepe hangsúlyosan jelenik meg, ami kulcsfontosságú a szokásalakítás szempontjából. A program alkalmas arra, hogy egységes nevelési gyakorlatot biztosítson az intézményen belül. Nagy hangsúlyt kap a természet szeretetére, védelmére és tiszteletére nevelést. Ez nemcsak elméleti szinten jelenik meg, hanem a mindennapi tevékenységekbe ágyazva (pl. séták, kirándulások, meghívott MME szakemberek, megfigyelések, évszakokhoz kapcsolódó tapasztalatszerzések). Ez segíti a gyermekekben a korai ökológiai szemlélet kialakulását. Kiemelt jelentőséget kap a pedagógusok és a felnőttek mintája. Ez különösen fontos óvodás korban, ahol a viselkedésutánpás útján rögzül. Az egészséges életmódra nevelés is egy holisztikus megközelítésen keresztül valósul meg a mozgás, a higiéniai szokások kialakítása, a pihenés és a naprend fontossága valamint az érzelmi biztonság egysége során nem csupán a táplálkozásra korlátozódik. A szabadban végzett tevékenységek, udvari játékok, természetes környezet használata erősíti a gyerekek természethez való érzelmi kötődését, ami a későbbi környezettudatos viselkedés alapja. Tovább lépésként megjelenik a fenntarthatóságra való törekvés (a szelektív hulladékgyűjtés, az energiatakarékossági szokások, és a tudatos vízhasználat területén.)

Budaörs. 2026. 03.26.

Miklós Ildikó (mk vezető)